

ÚJ KELET

FÜGGETLEN HETILAP - ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ: DR. MARTON ERNŐ ז"ל

24 oldal ■ 12.00 sekel, Eiláton 10,50 sekel ■ 20587. szám ■ 2015. január 1. csütörtök ■ 5775. tevet 10.

Biztonsági előrejelzés 2015-re KÖRZETÜNKBEN VIHAROS IDŐ VÁRHAÓ

Az AMAN, Izrael katonai hírszerzése közzétette a soron következő polgári év előrelátható eseményeit.

Az ilyen előrejelzéseket lehet röviden, és lehet hosszasan értékelni. A rövid értékelés: körzetünkben viharos időre számíthatunk.

Hosszabb analízisek a nyomtatott és internetes sajtóban egyaránt rendelkezésre állnak. Mi a „ynet”, a Jedit Ahronot hírportálja és a „DebkaFile” internetes hírszerzési elemző honlap értesüléseiből szemelgettünk.

Abban minden józan értékelés megegyezik, hogy viszonylag megbízható előrejelzéseket csak a következő néhány hónapra lehet adni, már csak a körzet folytonos, drámai változásai miatt is. A körzetben az utóbbi években lezajlott események és a kialakult, vagy éppen alakulófélben lévő szituációk azonban megengednek távolabbi következtetéseket is.

Az Izraelt 1000-1500 ki-

lométeres sugarú körben környező országok kevés kivétellel szétesőfélben vannak, vagy már nem is funkcionálnak önálló államként.

A 2010-ben, Tunéziában kezdődött „Arab tavasz” tucatnyi arab államot zilált szét, és a vágyott stabilitás, a jobb élet helyett legtöbbször káoszt, belháborúkat, szegénységet hozott. Ez viszont a tömegeket, és ezen belül a soha nem látott munkanélküliségtől leginkább szenvedő, kilátástalan jövőjű fiatalságot a legszélsőségesebb Iszlám felé tereli.

Északkeleti, legbarátságatlanabb szomszédunk, Szíria a szétesés állapotában leledzik. A központi hatalom, a Basar Asszad és az ő hatalmát fenntartó, kisebbségben lévő alavita törzs az ország területének talán, ha egynegyedét ellenőrzi. A többi fölött az egyre erősebb Kalifátus Iszlám Állam kalifátusa, és más, egymással is hadakozó hadurak fegyveresei osztoznak.

A Golán keleti szegélyén

fekvő, a Jom Kippuri háborút lezáró 1974-es fegyverszünet után Szíriához visszakérült Kuneitrától északra – vagyis az izraeli határhoz igen közel –, velünk ellenséges drúz falvak vannak, amelyek mind az áru- és fegyvercsempészetnek, mind a terrorvéteknységnek biztos fedezékként szolgálnak.

A körzetbe visszatérő oroszok Iránnal vállatveve fegyverrel és szakértői gárdával igyekeznek segíteni a damaszkuszi kormánycsapatokat, ám katonai szakértők arra a konklúzióra jutottak, hogy a szíriai hadsereg nem lesz képes feltartani a keletről támadó Iszlám Állam fegyvereseit, és az Asszad-rendszer talán már a 2015. évben végső vereséget szenved.

Már az elmúlt évben is gyakran hallhattuk a hírekben, hogy a Golán

fennsík túloldalán, vagyis a Damaszkusztól délre csatározó fegyveresek lövedékei izraeli területen csapódtak be. Szíria hozánk legközelebbi régiójában a viszonylag mérsékelt, szunnita „Szabad Szíriai Hadsereg” lázadói harcolnak. Izrael bizonyos humanitárius – és talán egyéb – segítséget nyújt nekik, és az általuk ellenőrzött terület, legalábbis egyelőre, ütközőzónát képez az izraeli határ és az iszlamista Dzsabhat el-Muszra és az Iszlám Állam uralta területek között. Ám, ha utóbbiak erői a Golán-határhoz jutnak, nagy kihívás elé állítják az északi határ védőit.

Északi szomszédunk, Libanon szuverenitását immár nem csak a Hezbollah veszélyezteti: a szíriai határ felől fel-felbukkannak az Iszlám Állam és más csoportok fegyveresei is.

Nem tudható, milyen lesz a viszony a síita Hezbollah – amely Asszad oldalán harcol – és a hangsúlyosan szunnita Iszlám Állam, avagy kalifátus között: jelenleg ellenséges. A Hezbollahot támogató Irán az Iszlám Állam hadserege ellen harcol.

Irakban a szíriaihoz hasonló a helyzet. A bagdadi kormány amerikai és iráni (!) katonai segítséggel igyekszik az ország területéből egyre nagyobb területet leharapó Iszlám Állam katonai erőit visszatartani. A bagdadi kormány az országából ugyancsak részt követelő kurdokkal igyekszik szövetkezni. A véres öngyilkos merényletek egymást érik. Irakban eddig kétféle ember menekült külföldre, további kétféle pedig Irakon belül kényszerült elhagyni lakhelyét.

Folytatás a 3. oldalon

EHETI LAPSZÁMUNKBÓL:

- * Fényhozó (4. oldal)
- * Izraeli-magyar kapcsolatok 2014 (5. oldal)
- * Ügyvéd vagy bűnöző? (6. oldal)
- * Ruth Dajan (8. oldal)
- * Döntöm a tőkét (13. oldal)
- * Nevetéssel a demencia ellen (14. oldal)
- * Három erkölcsi morzsa (17. oldal)
- * Egy elfelejtett művész - Gafni Miklós (19. oldal)
- * Almás csodák (21. oldal)

**HIRDETÉS ÉS ELŐFIZETÉS
ÜGYEKBEN HÍVJA
GEORG EDRI
A 050/534-5041-ES TELEFONSZÁMON.**

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa előtt a palesztin állami függetlenséget célzó dokumentum

A Biztonsági Tanács plénuma előtt a közeli napokban megvitatásra kerül a Palesztin Autonómia által megfogalmazott és Jordánia által beterjesztett javaslat, amely a 2017. év végéig független állam megalakítását célozza a Nyugati Parton (Ciszjordánia, Júdea és Somron), vagyis azon a területen, amely 1948. májusától 1967. júniusáig Jordánia megszállása alatt volt, és amelyet Izrael hadserege, miután Egyiptom, Szíria és Jordánia hadserege megtámadta, a Hatnapos Háborúban elfoglalt.

A közel 6000 km²-es terület magában foglalná Jeruzsálem Óvárosát és annak Izrael által már évtizedek óta beépített negyedeit is, valamint azokat a településeket, amelyeket Izrael az elmúlt 45 év

alatt épített, köztük olyanokat, amelyek a brit mandátum alatt is zsidó lakosságúak voltak.

A terület becsült lakossága 2.8 millió, köztük 2.4 millió arab és 400 ezer zsidó, utóbbi szám-

ba beleértve Nagy-Jeruzsálem lakosságát.

Izrael elvárja a nemzetek közösségétől, hogy határolja el magát az egyoldalú lépéstől, amely közvetlen tárgyalások nélkül kíván kész

tényeket teremteni.

Benjamin Netanjáhu kijelentette, hogy amennyiben a nemzetközi közösség nem utasítja el a követelést, úgy Izrael megteszi a megfelelő lépéseket.

Jeff Rathke, a washingtoni külügyminisztérium szóvivője szerint a javaslat nem építő jellegű, miután önkényes határidőt szab, ami rontja a rendezésre irányuló közvetlen tárgyalások esélyeit.

John Kerry közölte Mahmud Abbással, hogy Washington szükség esetén megvétőz egy egyoldalú ENSZ-döntést, ráadásul az Egyesült Államok gazdasági szankciókkal is sújthatja a Palesztin Autonómiát.

Halmos László

Gyújtóbombás merénylet Mááléj Somron közelében Egy 11 éves kislány súlyosan megégett

Csütörtökön, késő este Kfar Szaba és a palesztin Söchem (Nablusz) között húzódó 55. autópálya mentén fekvő Mááléj Somron település közelében, az El Matan településre vezető bekötő úton palesztin terroristák gyújtóbombát dobtak egy arra haladó izraeli gépkocsira.

A jármű kigyulladt. Percekkel a riasztás után a helyszínre érkezett a határőrség, majd a Mágén Dávid Ádom. A sebesülteket a Siba kórházba szállították. A kocsit vezető családfő, Ávnér Sapira könnyebb, tizenegy éves kislánya, Ájálá életveszélyes, harmadfokú égési sebeket szenvedett testfelülete több, mint 50 százalékán. Lapzártánkkor a kislány már túl volt az életveszélyen, de Ejál Winkler sebészprofesszor szerint állapota még mindig igen súlyos. A kislányt altatják és mesterségesen lélegeztetik; hosszú időt vesz igénybe, amíg a mély égési sebeket plasztikai műtek sorával próbálják majd gyógyítani. Édesanyja, Rut egy hónappal ezelőtt menekült meg ugyanitt, hasonló támadásból.

A támadás helyszínéhez közel fekvő palesztin falvakból 12 gyanúsított személyt vettek őrizetbe. Szombat este közölték: a Cáhál, a Sábák (Sin-Bét), a belbiztonsági elhárítás közreműködésével őrizetbe vette a 11 éves Ájálá Sapira súlyos sebesülését okozó gyújtóbomba-dobás két gyanúsítottját. A két fiatalkorú – az egyik 20, a másik 16 éves –, a terrorakció közelében fekvő Azun palesztin falu lakosai, beismerő vallomást tett.

Benjamin Netanjáhu miniszterelnök, miután értesült a történetről, kijelentette: a palesztin terrorra adott válaszuk a júdeai és somroni zsidó települések erősítése és kiterjesztése.

Cáchi Hánegbi külügyminiszter-helyettes úgy vélte, hogy a szüntelen terror a Hamasz vereségből eredő frusztráltságának a jele.

A Kol Jiszráél BÉT adóján péntek reggel elhangzott interjúban annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a jelenleg folyó politikai küzdelem nem kevésbé döntő, mint a katonai, és a palesztin fél minden erejével egyoldalú döntéseket próbál kikényszeríteni.

Az Izraeli hadsereg szóvivője jelentette: hétfőn kora délután, 13:30-kor Kfar Tapuach falu közelében, a Nyugati Parton az ott szolgáló teljesítő „Kfir” dandár katonái leállítottak kő- és gyújtóbomba-dobáló palesztinok elfogására, és az arra haladó izraeli járművek utasainak életét veszélyeztető terror- és szabotázsakciók leállítására.

Egy ilyen, fiatalokból álló csoport észlelésekor a katonák tüzet nyitottak a kődobálókra, akik éppen egy nagy sebességgel közeledő gépkocsit készültek megtámadni.

A lövések az egyik kődobálót súlyosan megsebesítették, aki sérülésébe nemsokára belehalt. A Katonai Rendőrség megkezdte az eset kivizsgálását.

A kődobálások a Nyugati Part zsidó települései közelében egész nap folytatódtak.

Halmos László

A Hamasz megakadályozta, hogy gázai gyerekek látogassanak Izraelbe

A Gázai övezetet uraló Hamasz megakadályozta, hogy az övezetből 37 gyerek Izraelbe látogasson az ottani kibucmozgalom és izraeli arab vezetők szervezésében.

A gázai belügyminisztérium bejelentette vasárnap: azért nem engedélyezte, hogy a többségükben a Hamasz és Izrael ez évnyári harcai óta árván maradt gyerekek elutazzanak egy hétre az övezetből, mert Izraelben zsidó „telepeket és megszállt városokat keresnének fel”.

Jóél Marsak, a kibucmozgalom, az egyik fő izraeli baloldali szervezet szóvivője azt mondta az AFP hírügynökségnek, a céljuk az volt, hogy a 12-15 éves gyerekek „jó levegőn legyenek, és megismerkedjenek hasonló korú izraeli gyerekekkel”. A helyi izraeli arab hatóságokkal közösen szervezett látogatás során a palesztin gyerekek eljutottak volna határ menti kibucokba, Kafr-Kászem arab faluba, egy Tel-Avivhoz közeli állatkertbe, s Cisjordániában találkoztak volna Mahmúd Abbász palesztin elnökkel.

„A Sin Bét (izraeli belbiztonsági szolgálat) is zöld utat engedett a gyerekek és öt kísérőjük belépésének Izraelbe” - mondta Marsak. Ijád Bozum palesztin szóvivő a Hamasz vezette belügyminisztériumból viszont azt hangoztatta, hogy a vizit megtiltásának célja „gyerekeink és népünk kultúrájának megvédése” volt az Izraelhez fűződő kapcsolatok normalizálásától, és a Hamasz gondoskodni fog arról, hogy ilyen utazás „soha ne történhessen meg”. Az iszlamista mozgalom nem ismeri el Izrael jogát a létezéshez.

Az AFP hírügynökség egy fotósa látta, amint a 37 gyerek buszát a Hamasz biztonsági erői visszafordítják a Gázai övezet északi részén lévő Bét-Hanúnnál lévő határátelől.

MTI

VIHAROS ÉVRE SZÁMÍTHATUNK

FOLYTATÁS AZ ELSŐ OLDALRÓL

A következő évben véglegesen három részre szakadhat a britek által az első világháború után kreált Irak, de egy függetlenné váló Kurdisztánt a maga kurd kisebbségétől retteggő Törökország azonnal megtámadna, míg a kelet-iraki siita tömegek a „hittestvér” Iránhoz csatlakozhatnának. Ez Iraknak, mint független államnak a végét is jelentené, ami viszont vég nélküli vallási és törzsi háborúhoz vezetne a Tigris és az Eufrátesz völgyében.

Déli szomszédunk, Egyiptom stabilitását – egyelőre – Abdel-Fattah al-Szisi tábornok biztosítja, akit a hadsereg nevezett ki az ország élére egy jól sikerült puccs után 2013 nyarán, a demokratikusan megválasztott iszlámista Mohamed Murszi, a Muzulmán Testvériség jelöltje helyébe.

Az elnökké avanszált tábornok vasmarokkal tart csendet-rendet országában.

Al-Szisi tábornokot Amerika is kritizálja, mert, bár „új, modern Egyiptomot” ígért és elhárította egy Irán-szerű totális iszlám diktatúra létrejöttét, mégis a választói többség akarata ellenében került hatalomra.

Egyiptomban a hadsereg befolyása döntő mind társadalmi, mind gazdasági téren. Így volt ez Nasszer, Szadat és Mubarak alatt is. A 90 milliós, katasztrofálisan túlszaporodott népességű országra a hadsereg mindent rá tud erőltetni. Egyiptom gazdasága ennek a tömegnek az igényeit semmilyen téren nem tudja kielégíteni, de amíg a fejlett Nyugat technikával, fegyverrel, élelemmel segít, addig a nagyobb bajok elodázódhatnak.

Al-Szisi elnöknek barátságatlan a viszonya a Muzulmán Testvériségből kiágazott gázai Hamasz mozgalommal. Hadserege és rendőrsége hadat visel a Szináj-félszigeten garázdálkodó Anszar Bajt al-Makdisz terrorhadsereg ellen, amely nemrégiben hűségesküt fogadott az Iszlám Államnak. Az egyiptomi hadsereg és rendőrség sorra felszámolta a Gázai-övezetből egyiptomi területre vezető alagutakat (vagy azok zömét).

Mindez az Amerikát, a nyugati kultúrát és az Izraelt zsigerből gyűlölő bigott muzulmán tömeg akarata ellenére történik. Senki sem tudhatja, mikor robban ki egy szikra, egy iszlámista tüntető halála vagy egy éhséglázadás, és Kairó utcáin ismét vér folyik, a mecsetek viszszerzik teljhatalmukat, és déli határunkon a jelenlegi viszonylagos nyugalom is a múlté.

Jordánia stabilnak mondható, bár egyre több fiatal szökik át az északi és keleti szomszédokban – Szíriában és Irakban – harcoló Iszlám Állam seregébe. Az óriási munkanél-

küliség – 20-25 százalék – a mindent előntő korrupció, a gazdagok és szegények közötti kiáltó ellentét hatalmas elégedetlenséget szül a fiatalok körében.

II. Abdallah király tehetségben elmarad apja, a néhai Husszein király mögött; legfeljebb a szerencsénk hasonló, hogy a fokozódó elégedetlenség, az egyetemi fiatalok lázadó-zása ellenére mindeddig trónján maradt. Ez az ifjúság pedig, közte a sok Nyugaton tanult diplomással, érti, felfogja a különbséget az izraeli ifjúság életmódja és a sajátja között, és gyűlöli Izraelt. Napirenden vannak az Izrael elleni tüntetések, követelik az izraeli követség bezárását, a kereskedelmi kapcsolatok megszüntetését, legutóbb pedig a gázszállítási egyezmény törlését.

Ha egy második „arab tavasz” a közeli hónapokban megdönti a Hasimita trónt, minden eddiginél súlyosabb biztonsági válsággal kell szembenéznünk. Jordániával közel 400 kilométer hosszú közös határunk van, a Kineret-től délre, a Jordánba ömlő Jármuch-folyótól a Vörös-tenger partjáig, az Eilat és Akaba közt húzódó határig. E határtól nyugatra pedig ott a Palesztin Autonómia, amely a Jordán-folyóig kíván terjeszkedni, vagyis közös határt követel Jordániával.

A fél Európányi Szaud Arábia stabilitását iszonyatos olajvagyonra biztosítja, a Nyugat-barát uralkodóház és az ahhoz rokoni szálakkal kötődő vezető réteg egyeduralmát látszólag semmi nem veszélyezteti.

A borús kilátásokban némi fényugár: a Perzsa-öbölbeli Katar, amely mindeddig a Hamasz fő pénzügyi támogatója volt, most Egyiptommal békül, aminek a gázai terrorszervezet fegyverkezése látja – remélhetőleg – kárát.

A libanoni siíta Hezbollah, amely önkéntes fegyvereseivel Asszad elnök oldalán beavatkozott a szíriai polgárháborúba, súlyos veszteséget szenvedett a szunnita Iszlám Ál-

lam elleni harcokban.

Az AMAN szakértői kiértékelése szerint mindkét terrorszervezet meggyengült, és egy korábban tervezett, Izrael nagyvárosai elleni hosszútávú rakétaháború helyett rövidtávú, határmenti rakétatámadásokra, valamint védekező stratégiára rendezkednek be.

A tőlünk távolabbra fekvő Líbia egy nyugati, egy keleti és egy sivatagi független államalakulatra esett szét. Szudán, Jemen és Eritrea sem tekinthető többé egybefüggő államnak.

A katonai elhárítás a körzet hiányzó stabilitásának egyik okát abban találja, hogy hiányzik a jobb híján „Világ csendőrének” titulált domináns nagyhatalom. Az Egyesült Államok hadereje egyre kevésbé hajlandó ezt a szerepet betölteni: ahol igen, ott erre csakis arab államok koalíciójával hajlandó. A nagy orosz haditengerészeti támaszpont a szíriai Tartusz kikötővárosban az egykori szovjet dominancia visszaszerzését célozza a Közel-Keleten, és ez Izraelnek semmi jót nem ígér. Erre utal a fokozódó orosz-egyiptomi haditechnikai együttműködés is.

Izrael választási korteshadjáratl és egy lehetséges kormányváltással néz szembe az új évvel.

Újonnan kinevezett vezérkari főnök ismerkedik az előtte álló tennivalókkal, a Honvédelmi Minisztérium élén is valószínűleg új ember fog állni, talán Netanjáhu miniszterelnök is átadja a helyét. Az új embereknek hosszú hetekre vagy néhány hónapra lesz szüksége ahhoz, hogy alaposan belemélyedhessenek az irányítás

teendőibe.

Akármilyen összetételű lesz az új kormány, rögtön mandátuma kezdetén súlyos dilemmákkal kerül szembe. A költségvetés orosz-lánrészét egyaránt magának követeli az új kihívások előtt álló honvédelem és az aggasztóan szakadozó szociális háló. Minden felmérés arról számol be, hogy a szavazók nagy többségét inkább érdeklik a megélhetés mindennapos gondjai, mint a biztonsági kérdések.

Izraelnek a legújabb technika olyan kihívásaira is választ kell találnia, mint a kiber-támadások (számítógépes rendszerek ellenséges programozók általi megbénítása), vagy az alattomosan, alacsonyán szálló, robbanótöltettel megrakott drónok (pilóta nélküli repülőgépek) berepülése.

A katonai elhárítás nem szépít, nem kozmetikáz: a 2015. polgári év az Állam fennállása óta az egyik legnehezebb, ha nem a legnehezebb éve lesz. Mégis, fejezzük be ezt az analízist egy szabre mondással: Ávárnu et Pár'o – náávor gám et ze. Túléljük a Fáraót – túléljük ezt is!

HALMOS LÁSZLÓ

A Bné Brit Löw Immanuel Páholy Chanuka estje: Ráv Birnbaum Ervin professzor ünnepi előadása Netanján

Netanján, a Margoa Hotelben hangulatos chanukaestet tartottak. Braun Stefan pianínó játékaival, szép dalokkal, művészi előadásban fogadta a nagy számban megjelenő hallgatóságot. A chanukagyertyát ünnepélyes keretek között a szép hangú Grinfeld Smuél főkantor gyújtotta meg, és chanukai dalokat énekelt a közönséggel együtt. Skrek Miki, a Margoa Ho-

tel tulajdonosa, a szokásos finom süteményeken, italokon kívül chanukai ételekkel, fánkkal, és levivittal vendégelte meg a megjelenteket.

Birnbaum Ervin rabbi előadást tartott az ünnepről, a Makkabeusok csodálatos győzelméről, Matitjáhuról és fiairól, kiemelve Júda és Jonatán szerepét. Hosszan beszélt a csodáról, az egy napra elegendő megszentelt olajról, amely nyolc napig égett. Előadásába az ünneppel kapcsolatos kérdéseket szőtt, a közönség soraiból várva-kapva a válaszokat. A jutalom sem maradt el, minden jelenlévőt megajándékozott. Az előadás végén a muzsika dallamaira sokan táncrea perdültek.

Levkovits Jozsef, a Páholy elnöke nyitotta, illetve zárta a nagy sikerű előadást, megköszönve Prof. Ráv Birnbaum Ervin kiváló előadását, a Margoa vezetőségének a különleges rendezést és a bőséges vendéglátást, Braun

Stefánnak kitűnő játékát, Grinfeld Smuél főkantor zengő énekét.

Emlékezetes Chanuka este volt mindannyiunk számára.

Leöb Akiva

A Páholy januári programja

Január 6-án 5 órai kezdettel KÁIN ÁGI idegenvezető New-York - Párizs - Netanja címmel,

január 20-án HIRSCH MÁRIA Hogyan vigyázzunk az egészségre? címmel tart előadást.

Szeretettel várjuk vendégeinket és a páholytagokat.

Edna párom sírkőavatási szertartása végéhez közeledett. A férfiak Noách vezénylete alatt befejezték a „Misnájot” tanulását. A kádis ima után megsimogattam a fényesre csiszolt szürke márványt, amely most elválaszt bennünket, amíg a párna alakú üres lapra rávésik a nevemet.

Megfordultam.

A szemközti, betonnal fedett, már előre kijelölt sírhelyekkel borított térségen egy számár közeledett, egyenesen felém. Magányos számár... Itt, a sírok között, nem mindennapos látvány. Már távolról feltűnt, hogy a jószág ápolt, gondosan tiszta, hátáról nem hiányzott az általvetős két tarisznya sem, amely most üresen lógott a jószág két oldalán. Hamarosan az összes jelenlévő figyelme a szokatlan és váratlan vendég felé fordult.

A Tánáchban jártas unokáim egyike megtörte a csendet:

– A legenda szerint a Messiás számárháton

A MESSIÁS JÁRT ITT?

jön majd el...

– De nem ide, a chádéri új temetőbe – vágott rá a kishúga.

Míg a fiatalok folytatták a Messiásra vonatkozó eszmecsereit, én minden figyelmemet ismét az egyenesen felém közeledő fülesre összpontosítottam.

A hivatlan vendég kartávolságra megállt előttem. Fejét felemelve egyenesen a szemembe nézett, s két fülét felcsapta, mintha tisztelegne. Aranyosbarna, ragyogó, értelmes szeme volt. Megérintettem és megvakartam a homlokát. A szeme sarkában mintha pajkos mosoly villant volna meg. Futó pillanatra úgy éreztem, mintha régi ismerősök lennének.

– Mondd szóbá, biztos, hogy a Messiás ember lesz? - kérdezte az egyik kis tudásszomjas.

– Az ősi források „Messiás ben Dávid”-ként,

vagyis Dávid király ivadékaként említik, mások szerint az örök békével kapcsolatos fogalom. A többit majd otthon – válaszoltam türelmetlenül.

Hátra pillantottam, mint aki az illusztris vendégem véleményére kíváncsi, de a csacsinak csak a hült helyét találtam. Jobbra, a sírkövek között, a távolban mintha két kimagasló ismerős számárfület láttam volna...

– Isten veled pajtás! – mondtam magamban –, ha netán a láthatatlan Messiás is veled volt, add át neki üdvözlömetem.

Immár közel egy év telt el. Az ázkára napja közeledik. Azóta gyakran látogatom meg a páromat... És mellette az üres sírhelyemet. Állandóan keresem a mosolygós, aranybarna szemű barátomat, de sehol semmi nyomát nem látom.

Lehet, hogy az ázkárára eljön?

Fuchs Ávrám

CHANUKA A DEBRECENI OTTHONOKBAN IS

A Debreceni Zsidó Hitközség „hivatalos” eseményeit, melyről korábban írtunk, idén is kiegészítették a Debrecenben tanuló izraeli egyetemisták az otthonokban.

5775. évében is folytatódott a tavalyi csoda. Shmuel Faigen rabbi, fő-koordinátor és felesége, Riki az idén is itt voltak, tőlük indultak ki a hanukai napok alatt a diákok, és itt készültek a finom fánkok is. A izraeli diákok ketten-hárman elmentek holokauszt túlélőkhöz, hogy meggyújtsák a Chanukai lángot.

A szervezés telefonos egyeztetéseket igényelt, melyben a Debreceni Zsidó Hitközség is segédkezett. Az idős, sajnos már nem egészséges túlélők örömmel fogadták régi ismerősként az egyetemistákat. A vendégek hoztak magukkal chanukiát, gyertyákat, kipákat, és az elmaradhatatlan fánkot. Az ilyenkor szokásos áldásokat a két generáció együtt mondta. Volt, ahol a holokauszt túlélőn kívül az egész család részt vett ezen a találkozón, így a családias jel-

leg fokozódott, Nehéz átadni az összejövétel szívet melengető érzéseit. Annyi diák jelentkezett a „programra”, hogy a vendéglátók tábora kiegészült Debrecenen kívüli hittestvérekkel, és holokausztot átélő szülők leszármazottaival is. De a nyelvi különbözőség sem jelenthetett problémát, mert a szemekből ki lehetett olvasni a kérdést és a választ egyaránt. Volt,

aki az Izraelben élő lányától kért nyelvi segítséget. Úgy tűnik, hogy új családtagokat szereztek a diákok és az idős emberek egyaránt. Minden helyszínen fénykép örökítette meg a nem mindennapi eseményt, melyet később, az újabb látogatás alkalmával elvisznek az idős emberekhez emlékül.

Egy személyes megjegyzés: Anyukám most is nagy izgalommal várta a diákokat. Nagy örömben volt része, hat diák érkezett hozzá! A tavalyiak közül csak egy „törzsvendég” volt, Noga (nekünk különösen kedves, a családukban is van egy Noga nevű kislány), a tavalyiak közül a többiek már végeztek, de helyettük 5 újabb diák csatlakozott.

A diákok a fényt, és egy kis darab Izraelt hoztak el a debreceni zsidó házakba, a szívekbe. Reméljük, hogy ez a hagyomány még sokáig folytatódik.

Köszönjük!

Kreisler Gábor/Debrecen

KIVÁLÓ KULTURÁLIS ÉS POLITIKAI KAPCSOLATOK, DINAMIKUSAN FEJLŐDŐ INNOVÁCIÓS EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

Budapestén csak január 2-án kerül adásba a Halljad Izrael! című műsorhoz felvett beszélgetés Ilán Mor nagykövettel, de az Új Kelet olvasói már most megismerhetik Izrael magyarországi nagykövetének gondolatait az izraeli-magyar kapcsolatokról, és az előttünk álló évről. A riporter Breuer Péter.

- Szeretnék összegzést kérni Öntől, mi is történt 2014-ben Magyarország és Izrael között?

- Először is boldog új esztendőt kívánok Önnek a polgári időszámítás szerint, gazdagságban, boldogságban és sikerekben gazdag új évet. Ami a kérdést illeti, a magyar-izraeli kapcsolatok a továbbiakban is nagyon jó irányban haladnak, elsősorban a társadalmi kapcsolatokat illetően, ide sorolhatjuk a kultúrát, az innovációt. Politikai szempontból nem igazán vannak megoldatlan kérdések a két ország között. Magyarország álláspontja a közel-keleti kérdésekben teljes mértékben elfogadható Izrael számára, így a két ország közötti kapcsolatok a társadalmi diplomáciára összpontosítanak, illetve az is a dolgunk, hogy Izraelt milyen más fényben lehet még megmutatni Magyarországon lakosságának.

- Miként értékeli a magyar európai parlamenti képviselők szavazását a közel-keleti helyzettel kapcsolatban?

- Azt általánosságban elmondhatjuk, hogy Magyarország Izrael mellett szokott állást foglalni a közel-keleti helyzettel kapcsolatban. Azonban az is igaz, hogy sajnálatos módon a párthúságuk nem teszi lehetővé, hogy az általános európai állásponthoz képest másként döntsének az egyes képviselők. Az is sajnálatos, hogy az Európai Unió egyes intézményei egyoldalú módon szokták kezelni az izraeli és a közel-keleti kérdést. Ennek okán nagy nyomás nehezedik Izrael és az Európai Unió közti kapcsolatokra is, ami szintén sajnálatos. Azonban szeretném hangsúlyozni, itt az Unió és Izrael közötti kapcsolatokról van szó, amin időnként csorba esik, nem pedig a tagállamokkal való viszonyról, hiszen Izrael mind a 28 országgal nagyon jó kapcsolatot ápol.

- Nemrégiben volt Karácsony, a kereszténység legnagyobb ünnepe. Betlehemben, amióta a Palesztin Nemzeti Hatóság vette át az irányítást, gyakorlatilag nincsenek keresztények, folyamatosan mecsetek épülnek. Mit tesz Izrael azért, hogy területén, Názáretben, vagy Jeruzsálemben a helyzet normalizált legyen?

- Betlehemről köztudott, hogy Ciszjordánia területén helyezkedik el. Ami az izraeli területeken lévő szent helyeket illeti, azokért, ahogyan eddig is, a jövőben is mindent megteszünk, hogy a hívők bármikor, tetszésük szerint látogathassák, függetlenül attól, hogy muzulmánok, keresztények, vagy zsidók. Izrael soha nem korlátozta és soha nem is korlátozza a demokrácia eme szent értékét sem, mert fontos, hogy a vallását mindenki szabadon gyakorolhassa. Itt nem csak biztonsági kérdésekről van szó, bár ezek is fontosak, hanem arról, hogy ezeket a helyeket Izrael ápolja, elérhetővé tegye bárkinek mindenfajta korlátozás nélkül! Mindenki számára elérhető minden egyes szent hely!

- Izrael megalakulásakor senki sem gondolta, hogy az ország decemberben tele lesz karácsonyfákkal, ünnepi kirakatokkal, sőt a szilveszterezők megtöltik a szállodákat is. Mit szól ehhez a rabbinátus?

- Ennek elsősorban az az oka, hogy az izraeli társadalom sokkal elfogadóbbá vált, nagyobb a megértés, így a más kultúrákat és más

ünnepeket is tekintve. Azt sem szabad elfelednünk, hogy nagyon sok nem zsidó izraeli is van. Élnek nálunk keresztény arabok, vannak itt a volt szovjet tagállamokból érkezett kevert családok, ahol több vallás ünnepeit is megtartják. Izraelben ez az új életstílus, azaz a különböző kultúrák megférnek, elférnek egymás mellett.

- Nemrégiben hallottunk arról, hogy egy nemzetközi versenyen Tel-Aviv elnyert az Okos város címet. Mit lehet erről tudni?

- Nálam mindig van egy kártya, ami bizonyítja, hogy Tel-Aviv Jaffa mennyire XXI. századi város. Ezzel a kártyával mindent el lehet intézni, így elmondható, hogy technológiai szempontból nagyon fejlett városról beszélünk. Sokat dolgozunk azért, hogy Budapesttel felvehessünk egy újító, úgymond okos kapcsolatot, hiszen a magyar fővárosnak is van lehetősége arra, hogy okos várossá váljon.

- A két ország közötti kapcsolatot jól jellemezte a nemrégiben Budapesten lezajlott konferencia is.

- Valóban, a második alkalommal megrendezett Magyar-Izraeli Innovációs Napról van szó, remélem, hogy lesz majd harmadik és még több is. Mint köztudott, Izrael világszerte az újítások és a kezdeményezések tekintetében. Az volt a cél, hogy a fiatal magyar vállalkozókat, az úgynevezett sikerre „éhező” vállalkozókat, kivigyük Izraelbe, lehetőséget adva a közös munkára.

- A kulturális életet illetően, februárban az Operett Színház vendégszereplésre megy Izraelbe.

- Igen, a Bajadért mutatják majd be. Itt is, akár az előbb említett Innovációs Nap esetében, mindkét fél csak nyerhet. Azért fontos a magyar kultúrát kivinni, mert egyrészt egyedi és megismételhetetlen, másrészt azért, mert erre nagyon nagy az érdeklődés Izraelben. Sokan szeretik a magyar kultúrát, nem beszélve arról, hogy sok magyar származású izraeli is él kint nálunk. Hasonlatos ez ahhoz, ahogy izraeli kultúrát mutatunk be Magyarországon, ez elsősorban az én feladatom, a tartalma, valamint az egyedisége miatt is.

- Ha már itt tartunk, 2015-ben milyen izraeli kulturális események lesznek Magyarországon?

- Érdemes megemlíteni a nemzetközi filmfesztivált és a harmadik innovációs napot, de nem szeretnék mindent elárulni, mert lesznek meglepetések is. A tervek között szerepel az is, hogy nem csak a fővárosban szeretnénk elérni a magyar lakosságot, hiszen Budapesten kívül is élnek emberek, hozzájuk is szeretnénk eljutni.

- Ennek a gondolatnak köszönhető, hogy az Izrael Múzeum több vidéki kiállítóhelyen is bemutatókat, kiállításokat szervez?

- Jelenleg a Nemzeti Galériában található egy kiállítás, illetve Szentendréről indítottunk el egy vándorkiállítást, ez bejárja majd az országot. Ez az izraeli írásrendszerek, illetve a héber nyelvről, annak történetéről szól.

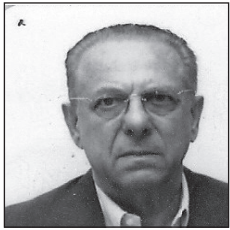
- Izrael választások előtt áll. Mi várható 2015-ben?

- Március 17-én lesznek a választások, ahol a szavazók mondhatnak véleményt, hiszen erről is szól a demokrácia.

- A választások után mi lesz Önnel?

- A megbízatásom, az Úr segítségével 2016 nyaráig szól. Addig meg az új évre békét kívánok, legyen az politikai és belső béke, egy olyan társadalomban, amely nyitott, képes a fejlődésre, az elfogadásra.

Breuer Péter

DR. KENDE GYÖRGY: ÜGYVÉD VAGY BŰNÖZŐ?

Egy majdnem igen jó hír jelent meg a napokban a sajtóban, méghozzá az angol Guardianban, mármint, hogy Stanley L. Cohen amerikai kriminalistának „majdnem sikerült” (saját szavai szerint, ha ez a figura egyáltalán szavahihető) az al-Kaida és az ISIS terrorszervezeteket egyesítenie. Igaz ugyan, hogy e két terror-szervezet szeparált vagy egyesített állapotban pontosan ugyanaz, azaz semmi jó nem jön ki belőlük, a neves ügyvéd csak úgy mellékesen majdnem sikeresen egyesítette a két rosszat, de mint laikus megjegyzem, hogy egy sikeres fúzió esetében sem lett volna tartósabb néhány röpke hónapnál. Mindez a világraszóló siker csak mellékterméke lett volna e fantasztikus ügyvédseni lankadatlan ténykedésének, aki ugyanis azon fáradozott hogy a jobsorsra érdemes Peter Kassiget kiszabadítsa az ISIS karmaiból, mely szervezet, Allah parancsolataihoz híven, mindenáron le akarta fejezni a szerencsétlent, pedig nem is beszéltek Allahhal. De az ügyvéd úr ebben is sikertelen volt. Sokkal sikeresebb azonban az ügyvéd úr azon esetekben, mikor terroristákat védelmez amerikai jogi fórumokon.

A 25 éves Peter Edward Kassig, egy volt amerikai katona, aki vesztére az iszlám vallást tette magáévá és mint önkéntes, Szíriába ment jótékonykodni. Ott az ISIS fogóságába esett és mivel amerikai, egy év börtön és kínzások után november 16-án, a Jihad John néven ismert tömeggyilkos lefejezte. Az utóbbi az angol multikulturalizmus neveltje, azonosították, de nevét nem hozták nyilvánosságra. A volt standupista szadisztikus élvezettel fejezi le áldozatait, miután az bevallja bűneit, és a mézárós kivág egy sablonos szónoklatot az imperialista amerikaiak ellen. Jihad John élete kutyaszart sem ér, ám a feje más, arra tízmillió dollárt tűztek ki!

Stanley L. Cohen közvetítésének sikertelenségéből levonhatná a helyes tanulságot, miszerint szeretett terrorista elvtársai közötti szerepe az amerikai jogi fórumokon hasznos ügyvédre korlátozódik, egyébként fabatkát sem ér, hiszen az ISIS szemében jelentéktelen Kassiget sem tudta megmenteni. Amellett, jó lesz, ha vigyáz a saját fejére, végeredményben ő is amerikai, ráadásul zsidó is. Jó magyar közmondás szerint: „aki korpa közé keveredik, megeszik a disznók”.

Cohenéknél minden rendben folyt a magamdrében, és semmi sem utalt váratlan meglepetésekre. A szülők Oroszországból vándoroltak Amerikába. A papa kereskedelmi ügynök volt, majd az amerikai hadsereg keretében küzdött a nácik ellen és részt vett a „Battle of Bulge”-ként ismeretes harcban 1944 decemberében és 1945 januárjában, mely a németek haláltusájának utolsó sikertelen rugdalózása volt az Ardennek belgiumi szakaszán. A mama

könyvelősködött. Mindkét szülege cionista érzelmű és a mama aktívan részt vett a gyűjtőakcióban Izrael javára. Két fiúk volt és itt kezdődtek a bajok. Az egyik baptista pap lett, ami zsidóknál nem túl gyakori foglalkozás, de megőrizte szimpátiáját Izrael irányában. A másik, Stanley L. Cohen, akivel gyakorlatilag foglalkozunk, nem hagyta el ugyan ősei hitét, annál sokkal rosszabb. Népének megrögzött, megátalkodott, krónikusan patológikus szélsőséges ellensége lett. Nevében az L. a Lewis rövidítése, de vannak kik azt állítják, hogy L.

a Louse rövidítése (angolban Lewis és Louse kiejtése majdnem azonos), vagyis „tetű”, hogy az inkább jobban megfelel jellemének. Ügyvéd akart lenni, de nem hétköznapi ügyvéd, hanem valami extra. Sajnos sikerült, az is lett. Szerinte „Izrael terrorista állam, és a palesztinok jogosultak minden eszközzel harcolni ellene, beleértve az öngyilkos robbantásokat is”. Már ebből a mondatból is látható, milyen közönséges senkiháziról van szó.

Lenin szavai, hogy a „cél szentesíti az eszközt”, helytelenek, nem lehet olyan szent egy cél, mely minden eszközt kaserol. Nincs az a szent cél, amelyhez csak ártatlanok legyilkolása és egyéb kriminális eszközök vezethetnek. Ez csak Stanley L. Cohen patológikus agya állíthatja. Ügyvéd úr, ha a palesztinok jogosultak „minden eszközre”, akkor semmi kétség, hogy Hitler (ötvenmillió halott áldozat, hatmillió zsidó), vagy Sztálin (húszmillió polgártársát gyilkoltatta le) jogosan gyilkolt egy állítólagos szent cél megvalósítására? Kizárólagosan csak erkölcstelen eszközökkel lehet harcolni egy szent célért?

S. L. Cohen, a süket zsidó ügyvéd, nem halott Mahatma Gandhi-ról, vagy Nelson Mandeláról, akik államaik önállóságát erőszak és mézárások mellőzésével vívták ki, és nem azt vallották, hogy a cél szentesíti az eszközt? Míg India és Dél-Afrika önálló államok, mi lett a sorsa Hitlernek, Sztálinnak, a náci Harmadik Birodalomnak és a kommunista Szovjetunióknak? A moralitás hiánya előbb vagy utóbb bukáshoz vezet.

A világ lelkiismerete a hatmillió zsidó áldozat miatt ideiglenesen felébredt, és az ENSZ 1948-ban megszavazta a zsidó államot. Az arab szomszédok, azzal a céllal, hogy elpusztítják az új zsidó államot, azonnal megtámadták a miniországot. Ma ezt az államot, amelyben az üldözött szülők hitsorsosai és rokonai élnek, úgy az arab államok, mint a különböző terrorszervezetek el akarják pusztítani. A terroristák nemcsak a zsidó állam, de a demokratikus államok ellenségei is, többek között az Egyesült Államok ellenségei is, mely Stanley Cohen szülőföldje, hol a 2001. szeptember 11-i értelmetlen tömeggyilkosság történt.

Stanley L. Cohen egyaránt esküdt ellensége Izraelnek, az Egyesült Államoknak és mindennek, ami demokratikus, humánus és liberális. Ezzel szemben Stanley L. Cohen odaadó védőügyvédje a terroristáknak, de nemcsak fizetett védőügyvédje, de lelkes támogatója, és elvtársa is.

S. L. Cohen ügyvéd úr internet honlapja, melyen állandóan dicséri magát, felsorolja sikereit. Internetes oldalán külön részt szentel Cohen azoknak, akik állítólag őt gyűlölik, és avval büszkélkedik, hogy neki van a legtöbb ellensége Manhattanban. Fura egy dicsőséglista, büszkélkedni nincs mit vele. Ilyen férget személyesen nem gyűlölök, csak lenézem és megvetem.

Honlapján Cohen szenttelenül felszólítja, felkéri a jótékony gyengébb elméjűeket, hogy adakozzanak csekk vagy átutalás formájában a „Stanley L. Cohen Védelmi Alapítvány”-nak. Tehát Cohen nemcsak a jólfizető, kizárólagosan terrorista háttérű klienseit vágja le, de hajlandó elfogadni közadományokat is, bárkitől, saját szent céljaira. Mindenki nyugodt lehet, mert Cohen személyesen garantálja, hogy az adományok 100%-át személyesen szolgálja meg, kizárólagosan terroristák védelmével.

Egy további fejezet az internet honlapjáról, melyből a rosszindulatúak (mint jómagam) azt a következtetést vonhatják le, hogy Cohen bizonyos mértékben gazember is, ugyanis felkéri az olvasókat, hogy írjanak alá petíciót nem máshoz, mint Barack Hussein Obama elnökhöz, hogy az kegyelmezzen meg Stanley L. Cohennek. A petíciót nagyon fontos aláírni, mert Cohen két ügyben sem teljesítette adófizetési kötelességeit és e két ügyvel kapcsolatban nemcsak vád alatt van, hanem jogerős ítélet alapján hamarosan börtönbe is kerülhet.

A bíróság 2013 decemberében bűnösnek találta Cohent 2005-2010 között elkövetett szisztematikus adócsalásban, három millió dollár bevétel letagadásában, nem bevallott félmillió dollár kézpénzben tartásában, és egy további kedves csalási szisztémáért, melyben a neki járó tiszteletdíjakat klienseivel egye-

nesen kötelezettségei kifizetésére utaltatta át. Már csak hab a tortán az ügyvédi letétek saját számlára való elhelyezése, ami egyaránt állami és föderális csalás. A várható ítélet ingyenes lakás és ellátás, valamint az, hogy egy fedél alatt tartózkodhat terrorista védeenceivel, akár másfél év időtartamra is. Ami további rossz, hogy így Cohen elvesztheti ügyvédi engedélyét és akkor ki fogja védeni az ártatlan terroristákat?

Örömmre a petíciót nem többen, csupán 154-en írták alá. Jogos kérdés: vajon a terroristák és szimpatizánsaik nem olvassák S. L. Cohen internetes közléseit? Ilyen hálátlanság! Pedig Cohen igen megható mondatokat ír petíciót kérő soraiban: „Az ítéletig folytatom klienseim képviselétét, utazatok és szónokolok, remélhetőleg sikerül másokat inspirálnom a küzdelem folytatására. Mindannyian tudjuk, hogy a nemetmondásnak ára van, és annak is, ha nem vagy hajlandó csendben haladni a sötétben, és ha visszautasítod, hogy bűnpártolásban tartanak részesnek. De a munkának folytatódni kell, nincs más lehetőség. Nem magamat gyászolom, hanem a legyilkoltak millióit világszerte, fajtájukért, vallásukért, politikájukért vagy tetteikért. Ne engem gyászoljatok, hanem a hontalanok millióit, akik menekült-táborokban vannak egy életre, vagy hódítás alatt, apartheid részesei, vagy akik naponta etnikai tisztogatás áldozatai, kollektív büntetés vagy végtelen fogvatartás áldozatai. Ne engem gyászoljatok, hanem azokat, akik a vészjeleket fújják, az újságírókat, a másként vélekedőket, akiket meggyilkolnak, lecsuknak vagy számúznak hitükért, látomásaiukért és azokat, akik elkötelezték magukat a változásért.”

Ennél kétszínűbb, hazugabb, aljasabb sorokat nehéz papírra vetni. Jól van, engedünk Stanley Cohen kérésének és őt magát egyáltalán ne sajnáljuk, könnyet se hullassunk érte, nem is érdemli meg. A többiekkel más a helyzet, de azok legtöbbször az általa favorizált és védett terroristák áldozatai. Nem volna jobb, ha Cohen egyenesen a terroristákkal beszélne az áldozatok javára, még mielőtt a terroristák gyilkolnának? Amellett, mi köze ennek a geil

hantának az adócsaláshoz, mellyel a pénzéhes Cohent vádolják? Ezért kell Obamát petíciókkal zaklatni?

A Cohen-féle internetes beszámoló csak 64 esetet említ, melyekben ügyvédi kötelességét gyakorolva gazembereket képviselt a törvényszék előtt, de ez csak egy csepp a tengerben, mert Cohen nem kevesebb mint ezer „aktivistát” képviselt elvből, közös patológikus mentalitásból, de semmi esetre nem ingyen! Példaként egynéhány: 1. Mousa abu-Marzuk, a Hamasz politikai osztályának főnöke, akit az Egyesült Államokban letartóztattak és Izrael kérte kiadatását. 2. Abdul Rahman al-Amou-di, eritreai születésű, Jemenben nevelkedett amerikai polgár, muszlim aktivista, az Amerikai Muszlim Tanács megalapítója. Terrorista konspirációval vádolták. Muammar Khadaffi felbujtására meg kellett volna ölnie Szaúd-Arábia királyát, Abdullát. 23 évet kapott. 3. Patrice Lumumba Ford, fekete amerikai muszlim, aki Afganisztánba szándékozott utazni, hogy harcoljon az amerikai hadsereg ellen. Érdekesség, hogy az Igazságügyi Minisztérium nem akarta elfogadni Stanley Cohent mint védőt, avval az indokkal, hogy Cohen anyagilag támogatja a dzsihadistákat. Ezen állítását a minisztérium bővebben nem fejtette ki, s ezt azzal magyarázta, hogy a további részletek veszélyeztetnék az USA biztonságát. Cohen azzal védekezett, hogy Lumumba egy menekült táborba akart menni, mint önkéntes. Micsoda nemes lélek, de nem értékelték, védence 18 évet kapott. 4. Mohamed Youssef Hammoud alias Abu Abdullah, Hezbollah terrorista. Cohennek sikerült a 155 év büntetést 30-ra leredukálnia. 5. Suliman abu-Ghath, Osama bin-Laden veje szintén Cohen kliense. Ő volt az al-Kaida szóvivője 2001 szeptember 11 előtt és után. Bűnösnek találták összeesküvésben és amerikaiak meggyilkolásában, amiért a bíróság életfogytiglani börtönbüntetésre ítélte.

Cohen ezenkívül támogatta a Neturei Karta amerikai rabbija-
inak látogatási, gyülekezési és

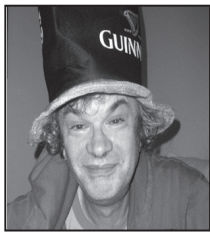
beszédjogait a Beirút melletti Sabra és Shatila menekülttáborban felállított emlékmű előtt. Ő a Hamasz és Hezbollah jogi és működési tanácsadója a Közel-Keleten, az Öböl-államokban, Dél-Ázsiában, Észak- és Dél-Amerikában. Cohen a palesztinok nevében pert indított Izrael, az amerikai kormány, polgárok és cégek ellena háborús bűnök, emberiség ellen elkövetett bűnök miatt és polgári ügyekben.

Stanley Cohen önjellemzése: „Sokszor letartóztattak az ügyvédi pályám során (ez a szakmával jár együtt) és előtte. Ahogy mondani szoktuk, inshallah (Allah akarata), a rekordom tökéletes”. Ezeket kétségtelenül csak az adócsalás előtt gondolhatta magáról, de már akkor sem volt igaz. Letartóztatása nem az ügyvédi foglalkozás kényszerű velejárója. Irodájának díszítése is beteges lélekre utal: szíriai bankjegyek, egy önarckép, melyen Cohen ápolatlan szakállával úgy néz ki, mint kedvelt kliensei és egy AK-47 automata fegyver. Azonfelül, közös képek terrorista kriminálisokkal. Nincs az a fontos terrorista, akivel Stanley Cohen nincs az utókor számára megörökítve fényképeken. Mondanom sem kell, hogy palesztin vagy kockás arab sállal díszítve pózol Abu Marzuk, néhai Sheik Ahmed Jassin (e kép irodája falát is díszíti), Haniyeh, stb. notabilitások társaságában.

A zsidó ügyvéd és az arab terroristák között igen bensőséges a viszony, erre mutat a következő eset. Rivka (Rebecca) Cohen tanítónő, Stanley unokatestvére, akit állítólag nem ismert személyesen, családjával Izraelben élt. Egy terrorista autóbusz-önrobbantó azt az autóbuszt választotta mennybemenetele és a nekijáró 72 szűzleány biztosítására, melyben Rivka Cohen és férje utaztak és mindketten a robbantás áldozatai lettek. De igaz barát nem hagyja cserben az embert. Stanley Cohen telefonhívást kapott, melyben a gyilkosbandák feje Mousa abu-Marzuk személyes sajnálatát és részvétét tolmácsolta Stanley Cohennek. De nemcsak Mustafa, hanem Nadia is, a felesége. Sírni kell a meghatottságtól! Azt, hogy honnan értesült Mousa és Nadia a Stanley Cohent sújtó mély gyászról, homály fedi.

Ez a profilja egy renegát antiszemita zsidónak, egy pénzéhes, adócsaló ügyvédnek, aki maga is terrorista elvek rabja, mentálisan és külső megjelenésében egyaránt. Minden, igaz emberhez valós hasonlat, amilyenek magát szeretné látni, valótlanság. Állítólag nem szép dolog a káröröm, de szégyellnivaló sincs benne. Remélem, a közeljövőben az amerikai igazságszolgáltatás eltávolítja a porondról Stanley L. Cohent. Inshallah, ahogy mondani szokták.

AVI BEN GIORA:

Ruth Dajan, egy élő legenda

Már csak kevesen élnek azok közül akik Izrael meghatározó egyéniségeiként szinte történelmet írtak. Ezek egyike Ruth Dajan, a néhai legendás híru tábornok, Moshe Dajan első felesége.

Haifán született Ruth Swartz néven 1917-ben. Gyermekkora nagy részét Londonban töltötte. Szülei entelleküellek, mindketten egyetemet végeztek. Apja ügyvéd, anyja pedig tanárnő. Anyja több nyelven is beszélt: németül, oroszul, franciául, valamint arabul és héberül. Ruth az angol mellett valamennyi nyelvet elsajátította. 1927-ben a család összepakolt és Jeruzsálembe költözött. Hamar kapcsolatba kerül a HAMAHAHOT aktivistáival, a fiatal zsidó szocialisták csoportjával. Főleg a kibucok és mosavok temperamentumos fiataljait szervezik csapatba. 1930-tól ő is aktív tagja lesz a csoportnak. Aktivitása szinte határtalan, még jeruzsálemi gimnáziumi tanulmányait is megszakítja. A család Nahalal mosávba költözik, ahol beiratkozik a lányok mezőgazdasági iskolájába. Családja már ekkor rendelkezik saját autóval. Ruth az anyjával szinte naponta elautózik Jerichóba és Nábluszba (mai nevén Somron vagy Schem) Az izraeli cserkészmozgalomnak is tagja lesz. Az újbevendorlók közül sok fiatal tud toborozni csapatukba. Körülbelül kétszáz tagja lesz a szervezetnek, akiknek többsége Haifa, Tel-Aviv, Jeruzsálem valamint Nahalal közösségeiből került ki. Aktív munkát is végeznek, gyümölcsfa-nemesítésbe kezdenek. Itt ismerkedik meg későbbi férjével, Moshe Dajannal, aki a fiúkból álló csoport vezetőjeként utazik el Nahalalba. Mikor Ruth a földeken dolgozott, a sok szűnyog miatt hosszú szárú, kantáros kertész nadrágot viselt. Ilyent az akkori fiatalság nem vett fel. Ezt szúrta ki Dajan, és a „rossznyelvek szerint” ezért is keveredett először beszédbe Ruthal, aki akkor már számos szervezet tagja volt. Javasolták továbbtanulásra egy felsőfokú iskolába, ahol elméleti kémiát oktattak. Az iskola főleg mezőgazdászokat képzett ki, de a napirendje rendkívül változatos és szigorú volt. Néha már hajnali kettőkor munkába álltak, hogy a konyhai munkák nagyrészt elvégezzék. Azonkívül rendszeres testedzést is tartottak. Ruth már majdnem végzős növendék volt, amikor Dajan ellátogatott az iskolába. Amint észrevette Ruthot, egyenesen odament hozzá és ezt mondta neki: Te voltál az a lány, aki kantáros kertész nadrágot hordott a földeken? Komolyabb kapcsolatuk így kezdődött. Ahogy később Ruth mondta: anno én nem egy generális felesége lettem, hanem egy egyszerű mezőgazdászé.

1935-ben házasságot kötnek. A szülők támogatásával 1945 szeptemberében saját birtokukon kezdenek el a gazdálkodást. 1948-ban, az ország függetlenségének kikiáltása napján szinte mindenki a rádiót hallgatta. Este nagy ünnepséget rendeztek. Másnap Moshe Dajan már a hadseregben teljesített szolgálatot, mert kitört a Felszabadító háború, amit az ara-

bok robbantottak ki. Háború után nagy bevándorlási hullám kezdődött. Golda Meir, akkori munkaügyi miniszter maga mellé vette Ruthot a minisztériumba. Főleg az újbevendorló nők ügyeivel foglalkozott. Ő gondoskodott róla, hogy megfelelő kiképzés után a szakmájukban helyezkedhessenek el. Ekkoriban alapította egyéni vállalkozóként ma is virágzó, Maskit nevű üzemet, amely ruhaszövetet gyártott, és ahol új, divatos ruhákat terveztek a dolgozó nőknek. Mindez Tel-Avivon keresztül a világpiacig is eljutott. A Maskit nagyon sok nőnek biztosított munkát. Ruth szinte ugyanakkor létrehozta a Bne Brit Shem szervezetet is. Az organizáció tagjai közül már csak ő van életben. A Bne Brit Shem egy olyan szervezet volt a Hisztadrut (szakszervezet) támogatásával, amely már akkor kapcsolatot épített az arab és a zsidó lakosság között. A csoport arab fiataljai meglátogattak egyszer egy nyugat-berlini iskolát. Fura szituációba kerültek, mert az egyik iskolás azt a kérdést intézte hozzájuk, hogy mi a helyzet a Közel-Keleten. Az egyik arab tanár nő erre így replikázott vissza: És mit tanítottak Hitler uralma alatt az iskolákban a fiataloknak? A választ egy német tanárnő adta meg: Na igen, hát kénytelenek voltunk a napóleoni Franciaországról beszélni.

Mindez 1973-ban történt, a háborút megelőző hónapokban. Ekkor már mind a három gyermekük felnőtt ember volt. Ruth szeretett volna Berlin keleti részébe is átjutni, de nem sikerült. A nyugatnémet hatóságok két profi rendőrt rendeltek mellé testőrnek. Egy napon, amikor a városban autóztak, Ruth észrevett egy filmplakátot. A fia, Assi Dajan filmjét hirdették. Természetesen bementek és megnézték a filmet. Igazi művészfilm volt, aminek a mondanivalóját akkor kevesen értették. Ruthnak egy napon, szállodai szobájában kezébe akadt az egyik vezető német újság. A címlapján Moshe Dajan volt látható a következő szalagcímmel: Moshe Dajan új nője, akivel házasságot fog kötni. Ruthot nem lepte meg a hír, hiszen mindig is tudta, hogy Moshét imádják a nők, és ezt esetenként ki is használta. A válás után lányuk Jael, aki később sikeres író nő lett, még találkozik apjával. A találkozás nagyon rosszul sikerül, amit meg is ír egyik könyvében melynek címe Az én apám, meg a lánya.

Ruth a lánya révén szoros kapcsolatba kerül Raymunda Tawil író nővel, akinek Suha nevű lánya, Jasser Arafat felesége lesz. Már korábban ismerte a családot, mivel Raymonda a ramallai városvezetési tanácsnak is tagja volt. 1990-ben Arafat és Suha vendégül látták Ruthot gázai otthonukban. A találkozó alkalmával Arafat háromszor, jobbról, balról és megint jobbról megcsókolta Ruth arcát. Volt férjét, Moshe Dajant nagy hősnak nevezte. Méltatta Ruth tevékenységét, amit akkoriban is kifejtett a Bnei Brit Shem keretében.

Ruth soha sem értette meg Arafat észjárását, aki egyik percben méltatta a zsidókat, a másikban meg gyalázta. Lányukkal, Zahwával mai napig kapcsolatban áll, akárcsak az özvegyvel, Suhával. Amikor Arafat özvegye és lánya értesült Ruth fiának, Assi Dajannak a haláláról, együtt siratták, holott személyesen egyikük sem ismerte.

Ruth Dajan mostanában kissé visszavonultabban él, de még mindig aktív. Továbbra is ő az általa alapított textilüzem igazgatója.

Moshe és Ruth Dajan, lányukkal
Jaellel és a két unokával

„EGY VOLT A SORSUNK AKKOR, ÉS EGY A SORSUNK MA IS”

Latorcai Csaba helyettes államtitkárral a Holokauszt Emlékvőről, az elkövetkezendő év, évek feladatairól, az együttélés fontosságáról beszélgetett Breuer Péter.

- Ön is nemrégiben járt Izraelben, mi járatban volt a Szentföldön?

- Egy vallásközi zárandoklaton jártam ott, hiszen a Szentföld minden monoteista vallás szent helye. Az, hogy Magyarországról különböző emberek, különböző vallás hívei elzarándokoltunk ide, ezzel is az együvé tartozásunkat mutattuk meg, szerettük volna kifejezni. A vallási kérdések nem elválasztanak, hanem sokkal inkább összetartanak bennünket. Nem beszélve arról, hogy nekünk a saját vallásunk, saját meggyőződésünk szerint is így kell élnünk a mindennapjainkat, azaz azt keressük a másokban, ami összeköt bennünket. A zárandokúttal párhuzamosan, időnként néhány órára onnan elválva hivatalos tárgyalásokat is folytattam a jeruzsálemi külügyben, illetve a Jad Vasem Intézetben.

- Milyen eredményei voltak a tárgyalásoknak?

- A Jad Vasem Intézetben tájékoztatást adtam a 2014. évről, hiszen ez volt a holokauszt 70. évfordulója, aminek keretében még a napokban is, sőt a jövő év tavaszáig zajlanak a megemlékezések Magyarországon. Mindezek mellett ismerttettem a kormányzat azon elképzeléseit, amivel hozzá kíván járulni közös kulturális örökségünk megőrzéséhez.

- Ez mit is jelent?

- Egyrészt a zsinagógák, mint közösségi terek felújítását, a felújításukhoz való hozzájárulást, hiszen azok a művészettörténetben is jelentős, páratlan építészeti emlékek, amit a magyarországi zsinagógák magukban hordoznak ez kötelezettséget is jelent számunkra, hogy mindezt az utódainknak is átadhassuk, megmutathassuk. A másik, szintén jelentős feladat, a zsidó temetők felújítása. 1944-ben szinte a teljes vidéki zsidóságot kiirtották, ennél fogva nekünk, az utódoknak a köteletségünk ezeknek a temetőknek a karbantartása, hogy ráhagyományozódjon a minket követő generációkra. Mindezt a lehetőségeink szerint szebb, jobb formában.

- Gondolom, hogy a megbeszéléseken a Sorsok Háza projekt is szóba került.

- A Sorsok Háza is a Holokauszt Emlékév kapcsán elinduló projekt, én úgy gondolom, hogy ez egy hiánypótló kezdeményezés, egész Európában nincs olyan múzeum, megemlékezési tér, oktatási központ, ami kifejezetten a holokauszt legártatlanabbjainak, a gyermekáldozatoknak állítana emléket. A program elindult, az építkezés zajlik, és tény a kormányzatnak azon elkötelezettsége, hogy ezt az intézményt csakis a zsidó közösséggel együtt gondolkodva, az ő egyetértésükkel kívánja megvalósítani.

- A zárandokúton Ön még Betlehembe is eljutott. Mit tapasztalt ott?

- Én első ízben voltam a Szentföldön. Nekem ez hatalmas élmény volt, hihetetlen tapasztalatokkal, beleértve az összes keresztény és nem keresztény szent helyet is. Betlehemben azért erős volt a kontraszt, ezt érzékelni is érdekes volt, hiszen egy másik területre léptünk be. Ugyanakkor a békét és nyugalmat, a vallások közötti együttélést itt lehetett tapasztalni, itt, meg persze Jeruzsálemben, a

Szent Sír Templomnál. Arra a békére is gondolok, amire mindenkinek törekednie kell és a saját életében kell megvalósítani.

- Ön is aktív résztvevője volt a Zsidó Kerekasztalnak, mi történt a legutóbbi ülésen?

- A megegyezés szerint a Zsidó Közösségi Kerekasztal háromhavonta rendszeresen ülésezik. A legutóbbi rendkívül békés hangulatban zajlott, konstruktív megbeszélésen vagyunk túl. Már a szeptemberi megbeszélésen elhangzott az összes érintettől, hogy Magyarország élenjár a gyűlölet-bűncselekmények szankcionálásában, egyrészt büntetőjogi, másrészt pedig polgári jogi szankcionálásában. Ugyanakkor az is fontos, hogy a bűnüldözési hatóságok, igazságszolgáltatási szervek is úgy értelmezzék ezeket a jogszabályokat, ahogyan az a jogalkotó célja volt, ami a társadalmi köznyugalom is biztosítani tudja. A mostani ülésünkön meghallgattuk az igazságügyi miniszter urat, a Belügyminisztérium, a rendőrség, a bíróságok és az ügyészség vezetőit, születnek javaslatok, a miniszter úr ígéretet is tett, hogy ezeket megvizsgálja, egyrészt az Európa Tanács keretegyezményének hazai átültetésére vonatkozó gyakorlatát, másrészt pedig a büntetőeljárás törvény tekintetében, aminek a kodifikációja most zajlik. Itt olyan garanciális elemek kell, hogy kialakításra kerüljenek, amivel az érintett csoportok nevében fellépők több garanciát kapnak arra, hogy ezekbe az eljárásokba több betekintést és visszacsatolást kapjanak. Úgy gondolom, hogy ez volt a legfontosabb kérdés, ami szóba került, ezen felül a kormányzat tájékoztatást nyújtott a zsidó temetők felújításával kapcsolatosan, de szó volt a holokauszt túlélők szociális helyzetének rendezéséről, az eddig megtett lépésekről, a jövőbeni tervekről. Végül egy átfogó összefoglalást is meghallgattunk arról, hogy milyen komoly intézkedések történtek a köznevelés tekintetében, a holokauszt, a zsidó közösség története és helye a magyar történelemben megfelelő módon kerüljön prezentálásra az iskolások számára a tanulmányaik során.

- A rövidesen beköszönő 2015-ben Magyarország egy jelentős feladat előtt áll, mi is ez?

- Magyarország elnyerte a Nemzetközi Holokauszt Megemlékezési Szervezet (IHRA) soros elnökségét, 2015 márciusától egy évig tölti be ezt a tiszteletet. Ez nagyon komoly felelősséggel és lehetőséggel is jár az ország számára. Az IHRA egy kormányközi szervezet, de tevékenységében civil szervezetek is erőteljesen részt vesznek. Az elnökségi programot, – melynek kialakításába bevontuk a Zsidó Közösségi Kerekasztal tagjait is –, december elején prezentálta Takács Csaba államtitkár úr Manchesterben, ez egyöntetű pozitív visszhangra talált.

- 2015 januárjában sokan kelnek útra, hogy a náci haláltáborokban elhunytakra emlékezzenek. De más megemlékezések is lesznek. Magyarország miniszterelnöke is megemlékezik majd az I. világháborúban elhunyt zsidó hősről a Kozma utcai zsidó temető rövidesen megnyíló katonai parcellájában. Mit tud mondani így előzetesen, erről az eseményről?

- Én is úgy tudom, hogy miniszterelnök úr ellátogat a Kozma utcai zsidó temetőbe, hogy így rója le kegyeletét mindazon hősök előtt, akik az I. világháborúban, illetve azt megelőzően vérüket

ontották Magyarorszáért. Nekem is nagyon komoly élmény volt, amikor az elmúlt fél évben több zsidó temetőt látogathattam meg, mindegyik temetőben találtam hősi halált halt katonák sírját, legyenek azok az I. világháború, vagy akár a korábban, az Osztrák-Magyar Monarchia idejében vívott ütközetek áldozatai. Találtam katonatisztek, orvosokat, jegyzőket, tehát az a reprezentáció, ahogy a zsidó közösség szerves része volt a magyar társadalomnak a II. világháborúig, az a temetőinkben is visszatükröződik. Ennél fogva a miniszterelnök úr részéről ez nagyon komoly, az együttélésünket bizonyító, azoknak aspektusait felmutató, tisztelgő lépés lesz.

- A zsidók szerepvállalása, túlréprezentáltsága az I. Világháborúban adhat-e a mai napig is egyfajta alapot az antiszemitizmus, a rasszizmus elleni küzdelemben?

- Magyarország lakossága, a magyar emberek összességében túl voltak reprezentálva az I. Világháborúban, így a zsidó emberek is túl voltak reprezentálva ebben a világégésben. Egy volt a sorsunk akkor és egy a sorsunk ma is! Ez az antiszemitizmus elleni küzdelem lényege.

- A temetők felújítása mellett a kormány a nehéz gazdasági helyzet ellenére, kiemelten kezel, szóba kerültek a zsidó iskolák is.

- Hosszú évtizedek lemaradását kell bepótolni. Véleményem szerint a Holokauszt Emlékév komoly dátum ahhoz, hogy elkezdjük bepótolni. Ehhez komoly forrásokat kell rendelni, ezt a kormány meg is teszi. A cél, hogy Magyarország temetői 2-3 év alatt olyan állapotba kerüljenek, méltó az országhoz, ahhoz, ahogyan mi az elődeinkhez állunk, róluk megemlékezünk.

- A polgári év végén sokan tesznek fogadalmat a következő esztendőre. Nekünk zsidóknak nagy szerencsénk van, mert kétszer is tehetünk fogadalmat: a zsidó újév táján, és ha akarunk, most is. Ön hogyan áll a fogadalmakkal?

- Nem szoktam fogadalmakat tenni. De azt megfogadom, hogy a munkámat a legjobb tudásom szerint, partneri együttműködésben végzem. Erre számíthatnak a következő évben is tőlem.

- Ön teológus, politikus, közéleti ember, de egyben családapa is. Milyen Önnek az ünnep?

- Időben készültem az ajándékokkal, nekem ezek a napok jelentik azt, amikor valóban a családommal lehetek, ezt nagyon sokra tartom, ebből tudok töltekezni, ebből tudok erőt meríteni a mindennapjaimhoz, ahhoz a munkához, amivel szolgálni tudom a hazámat. Négy gyermekem van, így biztosan lesz lehetőségem az elmélyülésre, lesz lehetőségem a beszélgetésre. A gyermekeim életkora 6-16 év között van, ezért az élet minden területét és minden életkori sajátosságot is megtapasztalhatok ezekben a napokban, amit már nagyon várok.

- Visszatérve a 2014-es esztendőre, sok minden történt Önrel, mi volt az, amelyik a legmélyebb nyomot hagyta?

- A szeptemberi Zsidó Közösségi Kerekasztal ülését emelném ki, hiszen annak előtte feszült, több problémából táplálkozó helyzet alakult ki. Ehhez képest ezen az ülésen sikerült áttörést elérni, bizalmi kapcsolatot kialakítani, ami megalapozza a következő négy éves kormányzati munka sikerét is.

Breuer Péter

SCHNAPP LEA

A téma házhoz jön

„A téma az utcán hever” – tartja a mondás, de előfordul, hogy le sem kell hajolni érte, mert ajtónkon kopogtat, házhoz jön.

Esetünkben az történt, hogy Dvora lányomat és férjét meghívták Magyarországra, pontosabban Egerbe, s tulajdonképpen engem is, de én inkább itthon maradtam. Így szereztem tudomást egy alapítványról, amely már hét éves múltat tudhat magáénak. Magyarországon hozták létre, de vezetőségében izraeli rabbi, Talmud-tudósok is vannak, sőt egyikük személyes ismerősöm.

Az alapítvány neve: Lativ Kolel, alatta három kulcsszó: bölcsesség, hagyomány, közösség.

Egy ideje az interneten is jelen vannak, új magyar nyelvű zsidó honlapként. Innen idézek:

„A Lativ Alapítvány elsődleges céljának az autentikus, zsidó vallási értékekre épülő közösség kialakítását tartja. Ennek keretét a hétről-hétre folyó oktatási programjaink adják, és fontos elemei a Budapesten kívül eltöltött hosszú hétvégék, sábbatonok, illetve évente egy, vagy több külföldi út. Velünk együtt élheted át a zsidó hétköznapiakat, tapasztalhatod meg ünnepeink különleges élményét, miközben magad is a folyamatosan gyarapodó közösség részévé válhatsz.

A Lativ kapui mindenki előtt nyitva állnak!”

Az alapítvány szervezésében az elmúlt hónap elején háromnapos, úgynevezett „sabatont” tartottak Egerben, a Korona szállodában, erre a rendezvényre érkezett a fentebb említett meghívás: „Az eseményre két vendégelőadó érkezik hozzánk Izraelből. A szokásokhoz híven lesznek érdekes előadások, wellness, játékok, kiváló ételek, koncert, meglepetések.”

Dvora „kislányom” (mellesleg sokszoros nagymama) nagyon szép élményekkel érkezett hazra a magyarországi kirándulásról. A gazdag program keretében rabbi vejem is előadást tartott Egerben, nyolcvan főt számláló hallgatóság előtt. Miután ő nem magyar származású, angol nyelvű előadását mondatonként fordították magyarra.

A Lativ alapítvány, másként Lativ Kolel teljes neve: A Lativ Barátai a Zsidó Reneszánszért Magyarországon. Időszaki kiadványuk a FORRÁS című folyóirat, amelynek felelős kiadója Keleti Dávid rabbi.

Ő az a személyes ismerős, akit írásom legegyszerűbben megemléktem, és aki tulajdonképpen családotól jeruzsálemi lakos, ám széleskörű tevékenységei révén élénk kapcsolatot tart fenn a magyarországi zsidósággal. Budapesten is van lakása, és hetente-kéthetente ingázik a két főváros között. Mellesleg felesége Jeruzsálemben tanárnő, aki szünidőikben maga is részt vesz férje munkásságában Budapesten, de az év minden napján lelkesen támogatja őt. Keleti Dávid rabbi tevékenysége igazán rendkívüli, és ahogyan Eli unokám Izraelben igyekszik kapcsolatot teremteni a vallásos és világi zsidók között, ugyanúgy Keleti Dávid rabbi is hidakkal köti össze az izraeli és a galuti zsidóságot. Mindkét esetben elkötelezett zsidó férfiak önzetlen, jó szándékú, követésre és csodálatra méltó tevékenységéről van szó.

* * *

Dávid édesanyját is ismertem, aki Haifán hűséges olvasóm volt. Mind a négy fia Jeruzsálemben él, családotól. Lehet-e vajon csodálkozni Keleti Dávid tevékenységén és igazi hivatástudatán? Hiszen a motivációt hazuról hozza...

Közben Dvora lányom tovább mesél arról az igazán kellemes magyarországi hétvégéről. Sok érdekes emberrel találkozott, közöttük nem zsidókkal is, akik csatlakozni kívánnának a zsidó életformához, bár tudják, hogy: „nehéz zsidónak lenni.” Egy fiatal lányról is mesélt, aki szintén zsidó akar lenni, és aki a rendezvényen a heti szidrárt tolmácsolta...

* * *

A Lativ tevékenységéről továbbá elmondható, hogy programjai rendkívül gazdagok. Hetente kétszer (hétfő-szerda 18:30 – 20:15) tanulási lehetőséget biztosítanak az érdeklődőknek, előadások és kiscsoportos foglalkozások keretében. Az oktatási program témái: filozófia, szövegelemzés, hagyomány, spiritualitás, család, Izrael, történelem, kultúra. Az előadók vallási és világi tudományokban magas képzettségű tanárok, közöttük, az említett honlap adatai szerint:

„Keleti Dávid rabbi

A Lativ Kolel rabbija. Vallási tanulmányait a jeruzsálemi Mir jesivában végezte, majd dáján képesítést szerzett. 4 éve folytat formális és informális zsidó oktatást Magyarországon, ezt megelőzően a Telzstone-i jesivában tanított.

Dr. Balázs Gábor

Az ortodox Amerikai Alapítványi Iskola tanára. Doktori (Phd) fokozatát az izraeli Bar-Ilan Egyetemen szerezte, disszertációját vallás és etika kapcsolatáról írta. Írásainak és óráinak témája: az etika és politikai filozófia, a zsidó identitás modern elméletei, középkori zsidó és skolasztikus filozófia, vallás és erkölcs.

Davidovics László

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem rabbinövéndéke, a Hegedűs Gyula utcai zsinagóga rabbihelyettese.

Deutsch Gábor

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem oktatója, számos zsidó vallási és történelmi témájú könyv szerzője.

Domán Sije

1997-től cselló szakon tanult a Zeneakadémián Perényi Miklósnál. 2000-ben Jeruzsálemben költözött vallási tanulmányok céljából, ahol először a magyar Moreset Alapítvány tanulócsoportjában tanult, többek között Keleti rabbitól. 2003-tól egy jeruzsálemi francia kolelben, majd 2005-től a Rav Wolbe által alapított Jesivat Givat Sáluban folytatta tanulmányait. 2009-ben feleségével és gyermekeivel visszaköltözött Budapestre, hogy a budapesti zsidó oktatásban részt vegyen. Azóta tanít a Lativ Kolelben. 2010-től a Forrás szerkesztője.

Dov Levy rabbi

Filozófia, pszichológia és antropológia szakon szerzett diplomát a Bar Ilan Egyetemen, ortodox rabbi diplomáját Jeruzsálemben, a Torát Mose jesivában szerezte, jelenleg Budapesten az ortodox iskola vallásigazgatója és a Visegrádi utcai Pesti Súl rabbija.

Fináli Gábor

Székesfehérváron született 1977-ben. 1988-ban kezdett Raj Tamáshoz járni álef-bétre. A rendszerváltás után frissen alakuló Amerikai Alapítványi Iskolába járt 13 éves korától. 1992-ben Izraelben élt egy rövid ideig. 2007 óta az Országos Rabbiképző Intézet hallgatója és a BZSH Dél-Pesti Körzet vallási vezetője, valamint a Tikun Olam Magyarország Alapítvány kuratóriumi elnöke.

Hegedűs Pál

Matematikus, tanár. Matematika PhD-t szerzett Cambridge-ben, utána egyetemeken és középiskolákban matematikát oktatott. Jelenleg a CEU Matematika Tanszékén és a Fazekas Mihály Gimnáziumban dolgozik. A nemzetközi Tánách-verseny magyarországi döntőjének zsűritagja, a zsidóságról tanít változatos formában sok fórumon az álef-béttől a Gemaráig.

Kürti Adrienn

Kémia, környezettan, biológia és humánökológus tanulmányokat is folytatott, közben a Budapest Kolelben és New Yorkban judaisztikát tanult. A JMPoint Akadémia oktatója, és a Zöld Izrael programsorozat egyik vezetője. A Forrás újságban gasztronómia-életmód cikkeket publikál. Előadásainak témája: öko-kóser, zsidóság-fenntarthatóság és „Izrael természeti kincsei”.

Panyiné dr. Ábrahám Zita

Jogász, HR-szakember (az angol human resources rövidítése, amely magyarul emberi erőforrást jelent), három gyermek édesanyja. 'Szabad idejében' egy zsidó bölcsödét és óvodát alapított. Otthonában rendszeresen vendéglátja barátait, ismerőseit szombati szejudák alkalmával.

* * *

Héber nyelvtanfolyam, talmudi szövegekkel foglalkozó intenzív tanulócsoporthoz, sőt egyéni tanulási lehetőségek is fellelhetők a Lativ alapítvány programjai között.

Időszaki kiadványuk, a Forrás ugyancsak gazdag tematikával vonzza az olvasókat. Felelős kiadója, mint már említettem, Keleti Dávid rabbi, szerkesztője Dunajecz Jakab, munkatársak: Adler Tamás, Benjamin Zeév, Domán Sije, Réti János és mások. A gazdag és változatos illusztrációk Deák Panka munkái. A lap ízléses borítóit régi ismerősöm, Lévai Erika tervezi, aki három évig tartó haifai tanulmányai alatt gyakori vendégem volt. Most Budapesten él, két fiúcska édesanyja. Erika édesapjának íásaival is gyakran találkozunk az Új kelet hasábjain.

Szóval: kicsi a világ és tele van érdekes régebbi és újabb ismerősökkel, meg elkötelezett, sokoldalú, értékes emberekkel. Néhányan közülük a Lativ Alapítványhoz kapcsolódnak, amelynek keretében gazdag tevékenységet fejtenek ki. Örülök, hogy olvasóinknak is bemutathattam őket.

Keleti Dávid rabbinak, az alapítvány egyik motorjának és minden munkatársának erőt, egészséget, jó munkát, további sikereket kívánok, és köszönöm, hogy tevékenységüket – ha felületesen is – megismerhettem.

SURÁNYI J. ANDRÁS:

IDŐ, KORLÁT, KERÍTÉS, FAL

Mindent egybevetve az általam már többször kiszámított időgyorsulásnak megfelelően telt az év, tehát némiképp gyorsabban, mint az előző. Matematikailag-fizikailag korrekten azt kéne mondanunk, hogy nem gyorsabb volt, csupán rövidebb. Pont egy hatvanaddal rövidebb. A következő meg egy további hatvanegyeddel lesz kurtább. Össz-életem egyhatvanada múlt el így, nem túl érdekfeszítő 365 nap alatt, míg tíz éves koromban még életem tíz százaléka volt egy esztendő. De lesz ez még egy százhuszad is, bárki meglássa! Ennek az időszámításnak, – melyet nyilvános fórumokon Terézvárosi Naptárnak nevezek – többek között az az elvitathatatlan előnye, hogy bár, akár egy százhuszad vagy kétszáznegyvened életre is csökkenhet életem épp megélt évének hossza, de alapjában el nem fogy, a nullát sohasem éri el. Kivéve, persze ha meghalok, de miért éppen a legrosszabb forgatókönyvet vegyük elő Hanuka, Karácsony és a polgári Újév környékén.

Nos, tehát akkor most sikerült biztos, meghatározható időtérbe helyeznünk magunkat, mely nem a kinti -2 fok Celsiuszal keverendő össze. A Világ és az egyéb Univerzum áttekintéséhez természetesen a lokális térben is meg kell határozni koordinátáinkat. Hát, én itt vagyok a pesti Terézvárosban a Jókai téren, egy volt „csillagos ház” harmadik emeletén. Többnyire innen, ebből a kvázi rigófészekből figyelem az engem szorosan körbevevő környezetet, lett légyen az közel vagy távol. Sok minden történt, már ami a látványt illeti. Az alattam és előttem elterülő Jókai tér metamorfózisa a legszembeütőbb. Volt ebben az évben három választás is, melyekből az egyiket sem nyerte el az éppenséggel országló párt a választásra jogosultak egyharmadának szavazatát. Mindazonáltal elsőpró sikert ért el a hatalom és minden politikai szinten és diszciplínában megőrizte, sőt, bebetonozta kétharmados többségét. Csak választási törvényt kell tudni csinálni, és ebben meg Magyarország mindig jobban teljesített az európai átlagnál. Itt a pesti Broadway kerületében a köztérképzés a látványos választási kampány meghatározó csataterét. Amit lehetett, bekerített az uralgó önkormányzat. A kerítésgyártó és felállító cég – valószínűleg soha vissza nem térő – aranykora volt ez az esztendő, a költségek nem nyilvánosak. Bekerítésre került a plébánia és a plébániatemplom, nehogy a szegények egyházát a szegények, a középosztály hívőit irritálva megközelíthessék, netán még kéregessenek is. A mellette lévő iskola is bekerítésre került, csapást mérve így a „cukrosbácsikra”, a „meleg liberálisokra” és a Jehova Tanúi lélekhalászáira. Terézváros legöregebb köz- és díszkútja, az Oroszlános-kút is rács mögé került, bár az azt körbevevő kovácsoltvas-láncot már rég ellop-ták, de így legalább teljesen fényképezhetetlen lett a templomtér kutastól-terestől. Mint legnagyobb falat, a Hunyadi tér is felújításra

került, melynek oroszánrészt, a volt, kis angolkeretet ma körbeölelő „vaspalánk” teszi ki. A fák felének kivágását is őszintén megindokolták, „sajnos betegek voltak”. Hogy az őket megelőző önkormányzaton miért nem engedték a beteg fákat kivágni és a teret átalakítani, erről nem esett szó az idej eufórikus hangulatban. Kis, úgynevezett zenepavilon is került egy beton-bimára, ahol a bájos polgármesterasszony kommunikálhat választásközeli időkből a kegyes néppel, miközben a nyugdíjas „polgári kör” nőtaéneklő egyesülete zengi a szívhez szóló nótákat. A „térkomplexum” egyik érdekes mellékszála, hogy a tér átalakítására kiírt pályázatot jogilag megtámadták. Pontosabban, feljelentették a regnáló önkormányzatot a Nemzeti Versenyhivatalnál. Aki ezt tette, szerintem jól tette, óriási bizniszről volt itt kérem szó, és az egész kerületben ugyanez a cég építette a kerítéseket. Az affér hátulütője az volt, hogy az én nevemben történt a feljelentés, holott erről egyáltalán nem tudtam. Mint érdekes eleme ennek az eseménynek, azt emléghetek még, hogy mint a feljelentő postai címe, maga az önkormányzat lett megadva, tehát a „feljelentésemre” küldött hivatalos válasz egyenest a polgármesteri hivatalban kötött ki, nyilván nem véletlenül. Ezt hívják a hagyományos jogkörnyezetben aljas szándékkal elkövetett okirat-hamisításnak, a személyi jogokkal való visszaélésnek, a jó hírnévnek nem múló, jogtalan károsításának. No persze ki is mondták rám a birodalmi átkot, még ha csak egy kerületi viharról is volt szó egy pohár vízben. A Nemzeti Versenyhivatal háromszori levélváltás után sem hajlandó velem együttműködni, állításuk szerint, ők törvényesen jártak el, védik, a feljelentő személyiségi jogait. A Jókai tér korlátjairól még nem szóltam. Régi téma volt ez is, terveztek ide mindent, elsősorban mélygarázst, egy tíz évig elhúzódó tyúkper lett belőle, mely a rezsim szerencsésére, épp egy éve zárult elmarasztaló és a mélygarázst, egy örökkévalóságra tiltó határozattal. Nosza, újabb, a lakosság nyugalma és komfortérzését fokozó projekt állt elő, melyet az eddig mutatkozó jelek szerint még nem jelentettem fel. Sikerült is valóban közvetlenül az önkormányzati választások előtt befejezni a bekerítő hadműveletet. A kerítés persze könnyűszerrel áthágható, térdmagasságban még van is körben egy felheggesztett sarokvas. A háromfős átvételi bizottság megmondója szerint én a haladás ellen vagyok, de a nép szerencsére más úton jár. Kukacoskodásom, hogy pofátlanság a köztér bezárása este hétkor, pont egy szálloda előtt, nevetséges, hiszen épp a szállodavendégeknek lesz a legjobb, nem itt lézengenek a kertben, a mákoletben vásárolt piával, hanem kirajzanak csodálatos kerületünkbe, és a nekik megfizethető gasztronómiába. Nem utolsó sorban, a hajléktalanok sem fognak itt tovább vircsaftolni. És azok akkor hova mennek? Az

az ő dolguk, illetve egy másik osztályé, bizony szívesen veszik érdeklődésemet. Ennyi... lakosságbarát önkormányzat, az arrogancia csupán általam vetített fikció.

S még egy kerítés, a fal, a Berli. Lánykori nevén „die Antifa Schutzmauer”, azaz az antifasiszta védőfal; negyed évszázada omlott le és temette maga alá az NDK-át és úgy „alles zusammen” az egész már agonizáló „béketábor”. Mint az imamalomból, úgy hallgattam végig a már unalomig ismert, elkoptatott méltatásokat, mekkora szívességet tett a magyar nép, s a kormány a német nép egyesítésének a frontján. Tett persze, sodródott a történelemmel, ami a Szovjetunió afganisztáni vereségével és kivonulásával, illetve az új gorbacsovi doktrinákkal függött össze. Ott voltam Berlinben azon a héten, mikor a Német Szocialista Egységpárt elnöke egy TV-interjúban és zavarában egy szóhibát követett el, melynek következtében, merő félreértésből, másnap vagy százezren nekimentek a határnak... A húszéves évfordulóra egy német alapítványnak egy erről szóló kiadványt és kiállítást terveztem. Itt egyértelműen bizonyítja a határőrség parancsnoka, hogy a németek spontán átmenekültek százával az elavult magyar technikai határon, a határőrség is kénytelen volt a tűzparancsot feloldani, a politika meg kihozta az egészből a maximumot. Egy héttel később, húsz méter szögesdrótakadály visszaépítésével az osztrák és a magyar TV jelenlétében, Alois Mock az osztrák kancellár és Horn Gyula külügyminiszter ünnepélyesen megnyitotta a „Vasfüggönyt”.

Tévednek, nem térek ki, mint logikus és elvárható csattanó az Izraelt védő válaszfalra. Nyilvánvaló minden olvasni tudó ember számára, hogy Izraelt az izraeli arabok akármikor elhagyhatják izraeli útlevéllel, vissza is jöhetnek és hivatalos okmányokkal és tiszta erkölcsi bizonyítvánnyal akármilyen arab országból, akár a „Területekről” is. Ez a fal az illegális és terrorterhes látogatók ellen van.

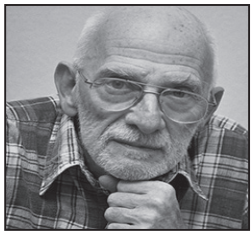
Az erről folytatott európai, és a valóságtól elrugaskodott izraeli vita az alulinformáltság, az előítéletesség, a nemtörődömség, a politikai trendiség, és a nihilizmus, illetve az izraeli „jóemberek” tündéralmainak elhatalmasodásától nem elválasztható.

A Petah-tikvai Magyarul Beszélők klubjában 2015. január

* **5-én** 17 órától **Dan Diamant** tart előadást.

* **12-én** 17 órától **Ádám Ráchelt** hallgathatják meg.

* **19-én** 17 órától **dr. Máté András** a vendégünk.

KERTÉSZ ÁKOS:

A holokauszot túlélte zsidók_(3.)

Ha nincsenek Zimányi Magdik, Tiborok, és a domokos rendi szerzetesek nem hunynak szemem, hogy a Collegium Americana egyik épületszárnyában olyan Menekült Otthon működik, ahol egyetlen menekült sincs, de legalább harminc zsidógyerek lapul – nem maradok életben.

És még sokan nem éljük túl!

Az ilyen Szívós Aranka néniknek és Zimányi Magdiknak volt köszönhető, hogy sok túlélő zsidó mégiscsak az otthonának érezte ezt a földet, ahonnét a többség ugyan kiutálta, de voltak, nem is kevesen, akik valamiképp jóvátették a gyűlölködő rongyemberek aljasságát.

De hogy a Rákosi féle vörös-fasizmusnak, a bolsevik diktatúrának és személyi kultuszának nem dőltem be, mint, például a Pali – és Pali unokabátyámat azért emlegetem, mert a zsidók egy másik nagy csoportját képviseli –, azt apámnak köszönhetem. Az első perctől kezdve óvott tőlük: ne higgy ezeknek, kisfiam – mondogatta –, ez nem más, mint az évszázados orosz cári imperializmus marxista mázzal leöntve.

És az események napról napra őt igazolták.

(Kíváncsi volnék, ha élne, mit mondana most Putyinról...)

De ezen kívül még az én kamasz orromat is megcsapta a személyi kultuszának Rákosi körül terjengő penetráns bűze, ami túlságosan ismerős volt nekem Hitler után, és apám mellett még ez mentette meg a lelkemet a bolsevizmustól; tizenhat éves kamaszként én végül szocialista voltam, mert igazságos világról álmodoztam, ahol mindenkinek igazságosan jut majd kenyér, bakancs, mozijegy és fűtött szoba (mi kell még?), de az ösztöneim tiltakoztak: vezérért rajongani, embert imádni, isteníteni soha nem tudtam; így aztán nekem nem jött be se Rákosi, se Sztálin.

A magamfajta zsidó, aki lélekben baloldali, szocialista maradt, de élesen elhatárolódott a a bolsevista diktatúrától, és nem vállalt semmilyen szerepet, szintén egy csoportot alkotott. De mi azért elég kevesen voltunk.

Még a cionizmusról kell beszélnem, bár, mint az eddigiekből talán kiderült, én nem nagyon foglalkoztam köztük, cionista lett viszont a legjobb barátom, a Bogner Gyurka, az ő személyén keresztül tudok talán beszámolni azoknak a zsidóknak a gondolkodásáról, akik a fölszabadulás után a cionizmust választották.

Bogner Gyurka, a Bogáncs, egy ronda, nagy Nádor utcai bérkaszárnnyában született zsidó proligyerek volt, apja cipész, anyja cipőfelsőrész készítő segéd – mindkettőjüket jól ismerem. Bogáncs szüleit a csillagos házból vitték el már a nyilasok, bevágták őket egy nyugat felé tartó gyalogmenetbe; útközben lőtte agyon a fiatal házaspárt a magyar keret. Őket nem paszszolták át a németeknek legyilkolás végett – a vitéz magyarok sajátkezűleg végeztek velük.

Ritka szép emberpár volt, sötéthajú, sötétbőrű szefárd zsidók – de ennek nincs jelentősége már...

Bogáncs ezalatt egy svéd védett házban húzta meg magát – aztán szülők nélkül lógott a többi sráccal (többek között velem együtt) az utcán, míg a cionisták föl nem karolták. Bogáncsnak fogalma sem volt Hertzl Tivadar eszméiről, de valahová tartoznia kellett, és a cionisták jövőt ígérték neki az új zsidó államban. Ettől egyikünk sem volt boldog, mert nem volt kedvünk elválni, de más megoldást nem tudtunk. Az én szüleim, sajnos, nem mutattak hajlandóságot rá, hogy az árván maradt legjobb barátomat – akivel első elemitől kezdve sülve-főve együtt voltunk –, örökbe fogadják.

A Bogáncshoz hasonló földönfutók mellett az eszmeileg is fölkészült, jórészt baloldali, szekuláris, cionista fiatalok leginkább a gazdag belvárosi és új-lipótvárosi zsidógyerekek közül kerültek ki. Közülük a lányokat, ezeket a szexuálisan is fölszabadult, ápolt, illatos, gusztusos, jólöltözött bachurákat bizony én is, mint erotikára éhes kamaszgyerek sóváran nézgettem, de számomra elérhetetlenek voltak.

Önök, kedves közönség, nyilván értik a szlenget: ezek az ajszer lányok nem vették észre az olyan sóher srácokat, mint én.

A Bogáncsot, aki elfogadta a cionista elveket, a mozgalomba befogadták, és itt végre társakra, majd otthonra talált, de ezek a lányok azért elérhetetlenek maradtak az ő számára is.

Negyvennyolcig a szovjet érdekszférában nem volt hivatalos antiszemitizmus; a szovjet külpolitika támogatta Izrael függetlenségi törekvéseit és Izrael állam létrejöttét, amíg remélhető volt, hogy Izraelből is „népi demokrácia” lesz, és szovjet hídfő a közel-keleten. De amikor eldőlt, hogy Izrael (kibucok ide meg oda) a plurális polgári demokráciát választja, a szovjet politika élesen anticionista fordulatot vett.

Ez az esztendő nem csak Izrael születésének, de Rákosi hatalomátvételének is az éve volt, és a magyar kommunista vezetés értelemszerűen másolta a szovjet példát. A cionista fiatalok közül csak a bátrak, az elszántak vállalták továbbra is a cionista eszméket, és azok, akik csakugyan egy szál maguk maradtak a Soá után, mint a Bogáncs, és egyedül a kivándorlásban látták a jövőt. Ezek, Bogáncsral együtt, negyvenkilencben hirtelen fölszívódtak, a Hasomer Hacair titkos utakon kicsempészte őket az országból. A többi zsidó fiatal viszont, aki féltette kivételezett helyzetét (ami abból a már többször említett téveszméből fakadt, hogy Magyarországon megbízhatóan antifasisztának egyedül a vészkorszakot túlélő zsidókat lehet tekinteni), és nem akart újra üldözötté válni, ifjúi lendülettel hirtelen szélsőséges bolsevista lett. Aki közülük még él, ma, sok-sok pálfordulás után, többnyire köztisztvisletben álló liberális értelmiségi.

De ez újra egy másik sztori, mesze visz attól, amire vállalkoztam.

Kedves közönség, a vallásos, ortodox zsidókról nem beszéltem. Azt ígértem, hogy csak a saját tapasztalataimra szorítkozom, és vallásos családokkal, akiből nagyon kevés maradt a népirtás után, én nemigen voltam kapcsolatban.

Köszönöm a figyelmet, és a türelmüket.

vége

PEER GIDEON: DÖNTÖM A TŐKÉT

Tegnap, amikor lefeküdtem, még 2014 volt, ma meg már 2015 van, ki érti ezt, ennyire felgyorsult volna a világ?

Lépést kell tartanom a fejlődéssel, nehogy puhány maradjak, meg merev, mondja a barátnóm, miközben én a szememet dörzsölgetem újév hajnalán. Majd betuszkol egy testépítő kurzusra, olyanra, amely nemcsak szimpóziumokból meg filmvetítésekből áll, hanem neki is kell vetkőzni, és döngögni a szerek. Rajtam ne múljon, döntöttem én már tőkét is, párkilós vasdarab meg sem kottyant.

Bemelegítésként derékhajlítást kell prezentálnom, előre hajolva is, meg össze-vissza. Nem tudom, a derékszög hogyan honosodhatott meg a hazai környezetben, de szinte mániájává vált minden sportotlatónak, annak is, aki a derékhajlítást próbálja rajtam kiviteleztetni. Az a fixa ideája, hogy 90 fokban hajoljak előre, anélkül, hogy megkapaszkodnék valamibe, vagy ráhajthatnám a fejem egy puha, cakkos szélű párnára.

Isten látja lelkeket, nem vagyok a testépítés ellen, ellenkezőleg, lelkes híve lennék, ha tudnának fokozatot tartani. Hogyan lehet – kérdelem én – egyből 90 fokra váltani? Hogyan hajoljak én annyit előre? Előbb jöjjön a 10 fok, aztán egy kis pihenés, majd a 20 fok, hosszabban tartó pihenés, tea-, valamint kávészünettel, sütemény és kis kikapcsolódás, és így tovább, nem egyik percről a másikra, és főleg nem egyik napról a másikra.

Ha van átmenet, az más. Az izmok, a csontok nincsenek vasból, nem lehet csak úgy ukmukfuk megterhelni, agyonhajszolni. Aztán majd jön az izomláz, csonttörés, kinek kellenek ezek a szörnyűségek? Akkor már inkább maradok puhány, merev, eddig is megvoltam valahogy magammal.

De a kedveske az újévben új életet akar kezdeni, amivel nekem semmi bajom, ha még további öt kilométert kíván biciklizni, ám legyen, én biztos nem fekszem a kerékpárja elé. Fantasztikusan megértő, együttműködő vagyok, kooperatív,

tőlem megkerülheti a Földet is, ha úgy akarja.

Hogy ne érje szó a ház elejét, megpróbálkozom a 90 fokkal is, rajtam ne múljon, persze, nem nyilvános helyen, a testépítőben, hanem otthon a spájzban. Áldom is az eszemet az előrelátásomért. Mert, ahogy hajlok, előre bukcom, és csak a közeli fal tart vissza attól, hogy az orromra ne essek. Így is marad egy plecsni a homlokomon. Azt hiszem, maximum a 25 fokot pedzem, ami az én esetemben kiváló eredménynek számít. Peer-csúcs, ha belegondolok.

Újév, új élet – kardoskodik a csöpség, és én is úgy gondolom, teljesen igaza van, a maga szempontjából. Ami engem illet, nem zárkozom el néhány újítástól, nehogy már én legyek a kerékkötő, aki miatt visszamaradunk a fejlődésben.

Tesztek hát valami felajánlást 2015-re, olyat, amitől a kecske is jól lakik, és a káposzta is megmarad. Például: felcserélem a lakásom közelében lévő kávéházamat néhány méterrel távolabb esőre. Annyival

tovább gyalogolok. Aztán elvetem az ötletet, mert érzem, ez a javaslat nem fogja kielégíteni önagságát. Hajlandó vagyok arra is, hogy az eddiginél több sporteseményt nézzek a televízióban, beleértve a könnyűatlétikát is, de sejtem, ez sem az igazi. Valami fizikai teljesítmény kéne, arra vár a hölgy.

Megvan! Megveszem magamnak a legmodernebb, minden igényt kielégítő, színes profi sportcipőt. Azzal aratni fogok. Már látom is a kicsike elismerően szikrázó tekintetét.

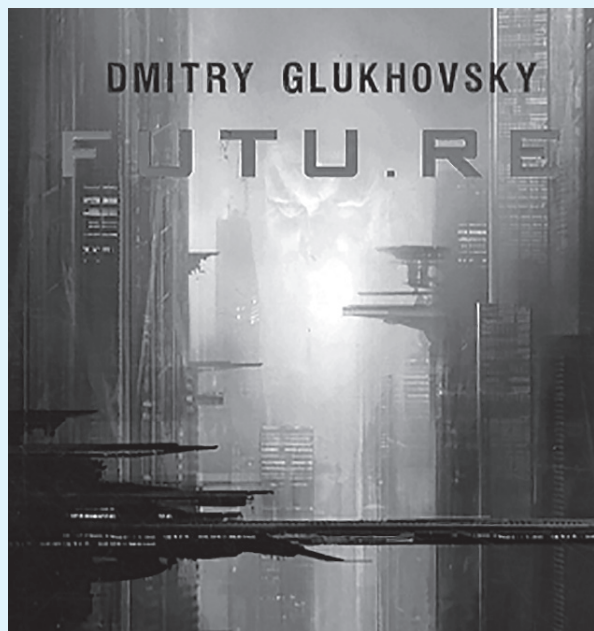
Peer Gideon

Izraeli apróságok

című könyve

Dán Ofry bevezetőjével és Schöner Alfréd rabbi professzor utószavával megrendelhető a

054-6678131-es telefonszámon.
(Külföldről: +972/546678131)

A Drory könyvtár heti ajánlata

Dmitry Glukhovskiy:

Futu.re

Európában mindenkinek jár a halhatatlanság, igaz, némi kompromisszummal. Az előttünk álló bő százhusz milliárd évet egy égisz érő beton-kompozit felhőkarcoló parányi szobájában kell kihúzni, mert már egy talpalatnyi hely sem maradt szabadon. Zöld területről ne is álmodjunk, jobb híján kivetíthetünk egy képet a napsütötte Toscanáról a falra.

Egyetlen dologgal veszélyeztethetjük öröklétünket és ez a gyermekvállalás. Ha a párok időben jelentik a terhességet, csupán az egyik félnek kell feladnia halhatatlanságát, a gyereket a másik fél szabadon felnevelheti. Ha későn vagy egyáltalán nem történik meg a regisztrálás, a rendszer elit kommandója elkobozza a gyereket és beadja az öregítő szérumot az egyik szülőnek. A törvény megszegésével született gyerekek a rendszer által működtetett internátusba kerülnek. Belőlük lesznek a jövő elit kommandósai.

A főhős, a hétszázhetes, azaz Jan is az elitkommandó tagja. Nem egy klasszikus hős típus csak egy báb, akit a rendszer dróton rángat. Jan megkapja élete nagy lehetőségét: egy titkos műveletet kell végrehajtania, meg kell ölnie az Élet Pártjának aktivistáját és annak

barátnőjét, aki ráadásul terhes. Az akció azért titkos, mert Európa humanista elveket vall, a halálbüntetés már évszázadok óta eltörlésre került. Ha Jan sikerrel teljesíti a küldetést, akár nagyobb lakást és egy saját rajt is kaphat.

Az akció nem úgy alakul, ahogy eltervezte. Legnagyobb meglepetésére törvényszegések sorát követi el, hogy megmenten egy lányt, maga sem tudja miért.

A jelen és múlt történései fokozatosan bontják ki a háttérben rejlő titkokat. Glukhovskiy véres-brutális regényében megismerkedünk a halhatatlan emberrel, akiben benne van a legmélyebb mocsok és a legnemesebb jó is. Jan hosszú utat jár be, elkezd gondolkodni és érezni, végül felelősséget vállal döntéseiről.

Kegyetlenül naturalista mű, retro sci-fi rajongóknak különösen ajánlott.

Nagy Tímea

A könyv megvásárolható vagy kölcsönözhető a Drory Könyvtárban. A könyvtár elérhetősége a világhálón www.dkabala.com honlap, a Facebookon: Drory Izraeli Magyar Könyvtár. A könyvtár címe: Givatayim, Enzo Sireni 20. III/10. Telefon: 054/391-1831.

KRASZNAI ÉVA:

Nevetéssel az időskori demencia ellen

A humor és a nevetés lassíthatja a memóriafunkciók időskori romlását – részben azért, hogy tompítja a stresszhatásra felszabaduló kortizol által okozott neuronkárosodást az agyban – olvasom a Newswise alapján a Pharmaonline.hu-n megjelent írásban.

A túlzott stressz igazoltan kihat az egészségi állapot alakulására: nemcsak a kardiovaszkuláris rendszer egészségét veszélyezteti, hanem az újabb kutatások szerint a mentális betegségek iránti hajlamot is erősítheti, szerepet játszhat az allergiás betegségek súlyosbodásában, sőt, az idős kori memóriaműködést és a tanulási képességeket is rontja. Ez utóbbi jelenség feltételezett magyarázata, hogy a stresszhatásra felszabaduló hírvivő anyagok – köztük a stresszhormonként ismert kortizol – károsíthatják az agyi neuronokat, elsősorban a memóriafunkciókért felelős hippocampus területén.

Stresszoldó hatásából kifolyólag a nevetés számos problémára gyógyír, és egy közel-múltbeli vizsgálat szerint az időskori memóriaromlásnak is hatásos ellenszere lehet. A Loma Linda University kutatói az Egyesült Államokban évente megrendezett Experimental Biology multidiszciplináris tudományos konferencián ismertették vizsgálati eredményeiket, amelyek a nevetés és az időskori memóriaműködés kapcsolatát jelzik.

A tanulmány idősödő résztvevőinek rövid távú memóriáját egy 20 perces humoros videó megtekintése előtt és után vizsgálták, ösz-

szevetve egy kontrollcsoporttal (átlagéletkor: $68,7 \pm 5,5$ év), akiknél a kétszeri memóriateszt között nem történt beavatkozás. A 30 fős experimentális csoport egyik felét egészséges, másik felét diabéteszes férfiak és nők alkották (átlagéletkoruk $69,9 \pm 3,7$ év, illetve $67,1 \pm 3,8$ év). A rövid távú memóriaműködést a Rey-féle auditoros verbális tanulási teszt (RAVLT, Rey Auditory Verbal Learning Test) segítségével mérték, a kortizolszint alakulását a nyálbeli koncentráció alapján követték.

Azok körében, akiket a rövidfilmmel megnevetettek, a másodszeri memóriateszt sokkal jobb eredményeket hozott, mint a kontrollcsoportban. A tanulási képesség pontszáma az egészséges idősök körében 38, a diabéteszesek csoportjában 33, a kontroll ágon 24 százalékkal javult. A késleltetett felidézés

pontszáma az egyes csoportokban 44, 48, illetve 20 százalékkal nőtt, míg a vizuális felismerés pontszáma sorrendben 12,5, 17 és 8 százalékkal változott. A nyál kortizol szintje az experimentális csoportokban csökkent – a csökkenés mértéke az egészséges idősök körében megközelítette, a diabéteszes ágon elérte a statisztikai szignifikancia határértékét. Ezzel szemben a kontrollcsoportban nem mutatkozott változás a háromszori mérés során.

A szerzők arra a következtetésre jutottak, hogy az önfelelt nevetés tompítja a stresszhormonok károsító hatását. Ennek egyik eleme a kortizolszint mérhető csökkenése, de emellett még más tényezők is szerepet játszhatnak a folyamatban. A nevetés és a jókedv fokozza az endorfinok és a dopamin felszabadulását az agyszövetben, ami aktiválja a jutalmazási központot és örömeztetést kelt. Ezek az agyi neurokémiai változások felgyorsítják a figyelem összpontosításakor megfigyelhető gamma-hullámú idegi kisülések ritmusát, ami a kognitív képességek – köztük a rövid távú memória – javulásában is tükröződhet.

„Igaz tehát a mondás, hogy a nevetés a legjobb gyógyszer, amely a memóriaműködést is javítani képes, ezáltal pedig az életminőségre is kihat” – összegzi megállapításait dr. Gurinder Singh Bains, a kutatócsoport vezetője. Meglátása szerint a fenti kutatási eredmények terápiás szempontból is hasznosnak bizonyulhatnak: humorral fűszerezve az idősök számára élvezetet nyújtó tevékenységeket, hozzájárulhatunk a kognitív hanyatlás lassulásához és az életminőség kedvezőbb alakulásához.

JÓTANÁCSOK 60 ÉV FELETTIEKNEK

E-mail-ben kaptam az alábbi sorokat. Hosszan tanulmányoztam, elemeztem és úgy érzem – kövessenek meg akár - minden szavával azonosulni tudok.

1. Itt az ideje, hogy felhasználja azt a pénzt, melyet egész élete során megtakarított. Saját magára költse el, ne őrizzze tovább, hogy azok élvezhessék, akik nem ismerik a megszerzéséhez szükséges áldozatot. Figyelem! Bármilyen csodálatosnak tűnik, ez nem a beruházások ideje, mindezek csak gyötrelmeket hozhatnak Önnek, és életének ebben a korszakában sok békére és nyugalomra van szüksége.

2. Ne aggódjon tovább a gyermekei és unokái pénzügyi helyzetéért; ne érezze magát hibásnak, amiért a pénzt saját magára költi. Feltehetőleg, Ön a gyermek- és ifjúkorukban minden lehetségest megadott nekik, mint például jó nevelést. Ezért, most már övék a felelősség.

3. Az Ön korában már ne tartson el senkit a családjában; legyen egy kicsit önző, de üzorás semmiképp. Éljen egészséges életet, nagyobb fizikai megterhelések nélkül. Tornáz-

zon mérsékelten és táplálkozzon helyesen.

4. Minden esetben a legjobbat és a legfinomabbat vegye meg, végül is saját magának lesz. Ne feledje, hogy ebben a korban kiemelt cél az, hogy a pénzt saját magára költse el, kedvteléseire és szeszélyeire. Halála után, a pénz csak gyűlöletet és haragot szít.

5. Kicsinyiségek miatt ne aggódjon. Az életben minden múlandó, a szép perceket meg kell őrízni, s a rosszakat mielőbb elfeledni.

6. A korától függetlenül, tartsa mindig élve a szeretetet.

7. Minden pillanatban mutakozzon tisztán, naponta fürödjön meg; legyen hiú, járjon el a fodrászhoz, vágassa le a körmeit, menjen el bőrgyógyászhoz, fogorvoshoz, és mértékkel használjon illatszereket és krémeket. Ha már Ön nem is olyan csinos, legalább legyen jól ápolt.

8. Ne legyen túl modern, igyekezzen mértéktartó lenni. Szomorú idős embereket fiatalok számára készített frizúrával és öltözékben látni.

9. Olvasson könyvet és újságot, hallgasson rádiót, nézzen jó műsorokat a tévében, lép-

jen be az internet világába, küldjön és válaszoljon meg e-maileket, hívja fel a barátait. Legyen mindig tájékozott.

10. Tartsa tiszteletben a fiatalok véleményét, még ha néha tévedésben vannak is.

11. Soha ne használja a "bezzeg az én időmben" kifejezést, mert az Ön ideje most van.

12. Ne essen abba a kísértésbe, hogy a gyerekeivel vagy az unokáival éljen, bár néha-néha vendégként ellátogat hozzájuk. Inkább fogadjon házvezetőnőt, aki társasága Önnek és közreműködik az otthoni feladatokban, és csak akkor hozza meg ezt a döntését, amikor már nem bírja tovább, vagy már nagyon közeleg a vég. Nagyon szórakoztató lehet generációjához tartozókkal együtt élni, és ennél fontosabb, hogy nem okoz majd gondot senkinek.

13. Legyen valami hobbija, mint az utazás, a séta, a főzés, az olvasás, a tánc, egy macska vagy egy kölyökkutya nevelése, növények termesztése, a kártyázás, golfozás, internetezés, festés, önkéntes munka végzése, vagy valaminek a gyűjtése. Tegye azt, amihez kedve van, és amihez megvannak az anyagi lehetőségei.

Folytatása következik

RÓNA ÉVA: FIAM, NE TEDD...!

Édesapja remegő hangon kérte Esszádót: „Fiam, ne tedd! Az intelem rendkívül veszélyes helyzetre engedett következtetni, de a legmerészebb fantázia sem sejtette, miről van szó tulajdonképpen. Elmondom.

Az izraeli arab fiatalember - országunk hűséges állampolgárainak egyike -, Mohamed Esszád, Dzsatt falu lakosa, az „abszolút harc” elnevezésű sportág világhírű képviselője volt.

Amikor tudomásomra jutott, hogy a sportágnak Izraelben élő nemzetközi bajnoka van, arra gondoltam, bizonyára valamilyen hazafias akcióban virtuskodó sportolót tüntettek ki a rangos díjjal. Ámuldoztam, amikor kiderült, mit rejt magában az „abszolút harc”-kifejezés. Szakmegállapítások szerint: a fegyver nélküli ember küzdelmének tetőfokát!

Részletesebben utána néztem a témának, s a következőkre derült fény: Az „abszolút harc” küzdősport, a múlt eszmei öröksége. A japánok hagyományos sportként úzik napjainkban is. Az „abszolút harc” japán elnevezése „Budo”. A „Bu” - szó harcot jelent, a „do”-szó utat. Tehát „A harcos útja” Minden olyan sportág, ahol az ellenfelek pusztá kézzel, egymással érintkezve viaskodnak a győzelemért, a küzdősport gyűjtőfogalom alá esik. Ilyen sportágak: az ökölvívás, birkózás, judo, karaté, aikido, kick box. Mivel a harc nem csak fizikai, hanem mentális képzést is igényel, az edzők hangsúlyt fektetnek a harcosok szellemi felkészültségére is. Az önvédelem veszélyhelyzetet produkálhat, amit a jóézésű versenytárs igyekszik elkerülni.

A harcosoknak országuk jelképével kellett megjeleníteniük: nemzeti színű övvel, vagy a verseny kezdetéig vállukra borítva országuk zászlaját.

Esszád bajnoki mérkőzésére 2005-ben került sor, Moszkvában. Ezt az ősi, barbár sportmegnyilvánulást kizárólag jó idegzetűek bírták végignézni.

Úgy adódott, hogy az amerikai akciófilmek vetítése között, izraeli filmszínházban is bemutatásra került a Moszkvában lezajlott rendkívüli küzdelem.

Előzőleg a bemondó figyelmeztette a nézőket:

- Tizenkét éven aluliak csak felnőtt felügyelete mellett maradjanak a képernyő előtt!

A mérkőzést asszisztáló bíró pedig azt közölte::

- Hölgyeim és uraim, szabályok itt nincsenek. Nincs súlycsoportbeosztás, nincs kötelező védőfelszerelés, nincs segítség. Az igazi tét, hogy a versenyzők túléljék, épségben kerüljenek haza. A látvány tehát, erős idegzetet igényel!

Előfordult, hogy a megmérétezésre nem kerülhetett sor, mert az illetékes szervek betiltották. Ilyenkor illegálisan folyt a versenyek, akár csak a kutya- vagy kakasviadalok - eldugott raktárépületekben, elhagyatott gyáracsarnokokban, tágas pincékben.

Többnyire azonban sikerült a szervezők-

nek engedélyt szerezniük - mint ezúttal is - a verseny megtartására. Sőt kieszközölniük egy nemzetközi szervezet anyagi támogatását.

A vitatott sportág az 1990-es években terjedt el Amerikában és Kelet-Európában. A szabály nélkül zajló „abszolút harcot” a kegyetlen sérülések, halálesetek miatt, később három feltételhez kötötték: tilos az ellenfelet megharapni, a szemét megsebesíteni, övön aluli testrészét érinteni. Ezekon kívül minden megengedett volt, amit az ökölvívás, birkózás, a karaté, a bick-box magában foglal. Eleinte védőkesztyűket sem használtak, csak a megszorító intézkedések nyomán vált kötelezővé a habgumi-kesztyű, s a szuszpenzor (alsótest védelmére készült eszköz), valamint a fogvédő használata. Mindezek ellenére, Izraelben tiltva volt és tilva van most is ez a veszélyes sportág. A hazi sportolók csak külföldön vehettek részt a versenyeken.

M. Esszád Moszkvában bajnoki címet nyert a nemzetközi versenyen. Kék-fehér színű, Dávid-csillagos zászlóba burkolózva lépett a ringbe. Legyőzte a holland, majd az azerbajdzsáni harostársát, s bejutott a döntőbe.

Edzője, Mocsai Eldin Handliko, a mérkőzés előtt tréfásan azt mondta Esszádnak:

- Ha kinyírsz az ellenfeled, a feleséged gazdagabb lesz, mintha élve lát viszont, 650.000 sekeles életbiztosítást zsebelheti be...

M. Esszád derűsen azt válaszolta:

- Isten dönti el, ki, mikor hal meg. Az Ő akaratát emberi szándék nem másíthatja meg. Mehetsz nyugodtan a lépcsőn, megcsúszhatsz és bumm! Befejezted földi életedet! Minden meg van írva odafönt... Embert ölni bűn, soha nem ragadtatom el magam, verseny közben sem, hogy társamat megöljem. Legyőzöm harci erejét, ennyi...

- Látod, az ember is besegíthet a Sors alakulásába - bölcsködött a híres izraeli karaté-edző.

Házának emeletén lévő edzőtermében készítette fel a sportolót a versenyre. Az edzés minden este hattól tízig tartott. Esszádnak csak ilyenkor volt rá ideje. Reggelként fél hatkor kelt, hétre be kellett érnie munkahelyére, a natanjai bútorüzletbe. Délután négy óra lett, mire hazaérkezett, ahol felesége és kilenc hónapos kisfia várta.

A velük töltött néhány óra után következtek az edzőgyakorlatok.

Száznyolcvanöt centi magasságával, nyolcvannégy kilós testsúlyával könnyedén szökdécselt a szivacspárnát maga előtt tartó edzője körül.

Az erőtartalék azonban nem volt elegendő a versenybe való benevezéshez. Ezeknek a modern gladiátoroknak mérkőzés előtt agyvizsgálton, AIDS-teszten kellett átesniük

A mérkőzéseket az International Absolut Fighting (Nemzetközi Abszolút Harc) Tanácsa felügyelte. Egy harc általában fél óráig tartott, tízszer olyan hosszú ideig, mint egy boxmenet.

Pár évvel ezelőtt világszerte mindössze száz

elismert ilyen harcot tartottak nyilván. Izraelben csupán nyolcat.

Esszád volt a legjobb.

A győzelemhez okosság és gyorsaság kellett! Semmi póz, szentimentalizmus. A bíró idejében megállíthatta a , veszélyesnek vélt ütések, ha szigorúan követte a fejleményeket.

Handliko edző rosszállóan bizonygatta:

- A súlyos sérülésekért egyértelműen a bíró a hibás, ha felelőtlenül elnézi a tragikussá válható helyzetet.

Hát igen - mondta Esszád -, a megengedett ütések épp elegendőek... Kesztyű ide, vagy oda, a fejre mért ütés megcsörgeri az agyat. De tudvalevő, hogy az „abszolút harcban” az ellenfél fejére kell összpontosítani. Aki oda tud ütni, nyert ügye van. Az ütéstől az ember megszedül, többnyire elájul, de ritkán életveszélyes.

Handlikónak alkalmá volt megismerni Esszádót a magánéletében is. Ilyenkor elcsodálkozott, hogy ez a bivalyerős fiatal férfi, a világ legkegyetlenebb sportág űzője, milyen gyöngéden öleli magához gyermekeit, mennyi szeretettel, megértéssel viszonyul a feleségéhez, s általában az emberekhez...

Nyáron gyakran a natanjai tengerpart homokján, illetve a vízben tréningeztek. Pihenés közben sokat beszélgettek.

- Beiratkozom a hazai Wingate sportiskolába - mondta egy alkalommal Esszád - fejleszteni akarom sportismereteimet

- Jó gondolat - válaszolta az edző -, az alaposabb ismeret előnyére válhat egy élvonalbeli sportolónak, a győzelemhez.

- Csábító számomra a győzelem - jegyezte meg Esszád -, de jól tudod, legfőbb jellemvonásom a becsület..Ha világossá válik előttem, hogy a társam, aki éppen olyan jó harcos, mint én, de a harcban már kinyíródott, becsületből mérsékelem a támadást. A győzelem számomra amúgy már biztosított. Egyébként életem kockáztatásával, becsületesen folytatom a küzdelmet. Becsület nélkül az ember értéktelen!

Esszád apja, aki ismerte fiának elszántságát az „abszolút harc”-ban, minden verseny előtt könyörögve kérte:

- Fiam, ne tedd! Öngyilkosság, amit csinálsz! De miért? Kiért?

- A családomért, a gyermekeimért, a feleségemért, a szüleimért, magamért, és az országért, ahol élünk - kiáltotta ilyenkor Esszád -, hogy a győztesnek kijáró tisztelettel vonják fel a Dávid-csillagos lobogót és zendüljön fel Izrael himusza, a HATIKVA. Hát ezért!

Róna Éva

NŐI OLDAL

című könyve megrendelhető a szerzőnél, az alábbi címen:

**Róna Éva Rehov Shay Agnon 13/12
55602 KIRIAT ONO**

Ára 50 sekel + postaköltség 5 sekel

Telefon: 03-5343853

Külföldi hívás esetén: 972-3-5343853

ARJE SINGER: ÁLMENEKÜLTEK

Tulajdonképpen ez a cikk 2005-ben íródott, de semmit sem veszett tíz év elmúlásával aktualitásából. A probléma azóta nem csak Ausztráliát érinti, hanem az egész világban nehézséget váltott ki és okoz a mai napig. A magam részéről állampolgára vagyok az Ausztrál Népszövetségnek, és kötelességemnek tartom megvédeni érdekeit, megvilágítani helyzetét.

Igaz, Ausztrália tévesen viselkedett felfedezése óta az itt élő bennszülöttekkel. Hasonló volt a helyzet Amerikában az indiánokkal, eskimókkal és inkákkal is. A legutóbbi években az ausztrál nemzet rájött erre a hibájára, de az amerikai nép is igyekszik a bajt hatásosan orvosolni, talán kissé túl is kompenzálják.

Az utóbbi évek nagy problémája a menekültek kérdése. Tudjuk, hogy voltak menekültek a huszadik században is. Zsidók és más üldözöttek Európából, vagy később a kommunizmus üldözöttjei. Ezek kiváló állampolgárok lettek úgy Ausztráliában, mint az Egyesült Államokban. Jelenleg Sydney két leggazdagabb embere zsidó és európai menekült, s új hazájukat mindketten gazdagítják és fejlesztik. De ha találkozom más akkori menekülttel, azonnal felfedezem, hogy egy életen keresztül azon dolgoztak, hogy gyermekeik tanulhassanak, új generációt alapítsanak, jobbat talán, mint ami nélkülük keletkezett volna.

A jelenlegi menekültek azonban nem így tesznek. Az évi 80.000 új bevándorló között 12.000 menekültet tartanak nyilván. Ez a szám persze több is lehet, hiszen ha megtudjuk, hogyan érkeznek partjainkra ki fog derülni, hogy az adatok miért nem pontosak.

A menekültek muzulmán országokból beutaznak Indonéziába. Itt megsemmisítik az összes irataikat, csónakokra szállnak, kifizetik utolsó filléreiket a csempészeknek, és elindulnak Ausztrália partjai felé. Volt már több eset, hogy a csónak felborult, a csempészett tömeg a tengerbe fulladt. Legtöbbször beleütközik a helyi határőrökbe, elviszik őket egy közeli szigetre és pár hónap múltán, noha nem tartoznak a produktív bevándorlók közé, megkapják a hivatalos beutazási engedélyüket. Itt évekig kaphatnak támogatást, hogy ne haljanak éhen, és persze gyermekeik azonnal csatlakoznak a helyi iskolákhoz. A betegeket (van bőven) kórházakban ápolják. Ezek az álmenekültek megvásárolják a jogot a hasznos és jó bevándorlók előtt.

Próbálkoztak már mindenféle módszerekkel megakadályozni ezeket a csónakokat. Ha visszaküldik őket Indonéziába, elveszítjük a barátságot az egyébként sem barátságos szomszédunkkal. Ha útközben felfordul a csónak, gyilkossággal vádolják a határőreinket.

De a legrosszabb az ügyben az itt felnövő menekült gyerekek, akik hozzászoknak az ingyenélés szépségeihez, és nem lesznek aktív és produktív emberek. Sajnos az is kiderült, hogy sokan a második generációból határozottan Ausztrália ellenségeivé válnak.

Aztán, mint eleinte említettük, vannak olyanok is, akik megérkeznek az állam tudta nélkül, belevegyülnek a lakosságba, és életüket olcsó munkabérből tartják fent.

És még valami. A világnak úgy tűnik, hogy Ausztrália hatalmas ország. Ez valóban így van, de számításba kell venni, hogy ezek a menekültek csak a nagyvárosokban telepsznek le. Mivel az ország 60%-a sivatag (oda ők nem mennek), 30%-a savanna, ahol legfeljebb a tehén és juhok élnek meg (oda sem mennek), nem marad más hátra, mint a 10%-nyi, városokkal megtelt terület. Mivel Ausztrália a világ egyik legszárazabb országa, érthető, hogy nincs szükségünk további muzulmán menekültekre a nagy városok szívében.

A jelenlegi kormány mindent elkövet, hogy leredukálja az álmenekültek számát. Tartásukat kifizetik a szomszéd szigetországoknak, csak nehogy partra hozzák az álmenekülteket.

Remélhetőleg ez a legjobb megoldás, mert meggondolják magukat, mielőtt utolsó garasukat, kifizetnék a csempészeknek.

SÁNDOR JUDIT: Megmentem Mózeszt!

Az eset, amit most elmesélek, decemberben történt, amit télnek hívunk a világ legmélyebb pontján is, pedig egyáltalán nem hasonlít a télre, hanem főleg azt jelenti, hogy ebben az időszakban nem kell szétfőni a melegtől. Amint az alkony elkezdett lefelé szállingózni, elindultam a Holt-tenger irányába, a világ legmélyebb pontján, írd és mondd mínusz 416 méterrel a tenger szintje alatt. Nekivágtam a húszperces útnak, szemben Jordániával, hogy meglátogassam kedves barátomat, a Holt-tengert, és megkérjem, hogy meríthessek a vízből, mert nevével ellentétesen a Holt-tenger vize, az élet vize. A vízre azért volt szükségem, hogy vigyek a lányomnak - akit időnként meglátogatok Budapest regényes tájain -, aki szintén hisz a Holt-tenger vizének különleges erejében. Ezen a novemberi estén különleges hangulat szálldogált a Holt-tenger partjára vezető úton. Méla csöndben ült a táj, kék és rózsaszínű szálak lógtak a léghen, mintha a természet valami titok fényre derülésére várna, ám az is lehet, hogy csupán az alkonyat színeiben pompázó romantika vetítette mindezt elé, vagy csak néhány vers várt arra, hogy szavakba tömörüljön. A Holt-tenger szokásosan csendesen ketyogott amikor leértem.

- Meríthetek a vízből? - kérdeztem tőle. Ő tovább ketyogott, időnként a hullámok összeverődésénél csobbant egyet, ebből tudtam, hogy beleegyezik, mire elindultam befelé az üvegimmel. Nem szándékoztam megmerülni a habokban (azt hittem, hogy tényleg tél van) de a víz érintése oly üdítően hatott, szinte húzott befelé valamilyen láthatatlan erő, aminek nem tudtam és nem is akartam ellenállni. Csodálatos tíz percet töltöttem hason, hátton, oldalt, majd kezdtem kifelé evickélni, amikor megláttam, hogy a víz színén, még egy élőlény tartózkodik rajtam kívül, azon kívül, hogy tartózkodik, kapálózik a valahány lábával. A part csupa só, a víz még csupa sósbabb, hogy került vajon ide? Közeledtem a kapálózó valami felé ... úgyis útba esik ... és ha csótány? Vagy pók? - borzadtam össze a lehetőségre, és csak azért nem állt égnem a hajam, mert összefogtam egy alkony-lila színű hajgumival, és magamra szóltam, hogy ne legyél már ilyen gyáva, és ettől bátor lettem, és már oda is értem, és azt láttam, hogy egy katicabogár próbál kétségbe esetten kiúszni a számára halált jelentő sós vízből.

- Megmenteni! - A gondolatot tett követte, kézbe vettem, indultunk kifelé, amíg

felöltöztem, megült a zoknimon, aztán a tenyeremen hordozva folytattam a mentést, mert elhatároztam, hogy nem hagyom sorsára a sós partokon, hanem elviszem odáig, ahol kezdődik az élet. Az első bokorig hosszú volt az út, azon gondolkodtam, hogy van héberül, hogy katicabogár, villámcsapásként ért a gondolat, hogy héberül úgy hívjuk, hogy «chipusit Moshe rabeinu» ... vagyis Mózes rabbi bogár ... Istenem kimentettem a vízből Mózeszt! Hát ez volt a titok a levegőben, a furcsa, néma hangulat, a hívás ... Az utóbbi időben ott jártam, Mózes tanítónk nyomában, és most itt van velem, a Holt-tenger partján. Óvatosan elhelyeztem a katicát a bokron, tovább sétáltam. Az egyre sűrűsödő estében még sokáig néztem hátrafelé, hátha megpillantom a Mestert. Nem pillantottam meg, azonban elkezdtem kérdezgetni kollégáimat, hogy mi a kapcsolat a katicabogár és «Moshe rabéjnu» között, de csak a vállukat vonogatták, és hogy tudták, de elfelejtették, végül megnéztem az internetes lexikonban, amire kiderült, hogy a bogárka igazi neve «parat Moshe rabéjnu» azaz Mózes rabbinak tehénkéje, és ezzel a felfedezéssel elindultam a katicabogarak rejtelmes világának útján. Később Moshe is megszólalt.

HELLER ÁGNES:

Három erkölcsi morzsa karácsonyra

A jó emberek ismeretlenek maradnak, mert emlékük nem maradhat fenn. De az ő tetteik azok, melyek fenntartják a jóságban igen szűkölködő világunkat. (A Hetek című lap ünnepi számában olvasható tanulmány az Otthonná tett romok című kötetben jelent meg, a Kalligram Kiadó gondozásában)

Első morzsa: az ismeretlen jó emberről

Veszprémben a minap felavatták az ismeretlen jó ember emléktábláját. Az eseménynek – Veszprémen kívül – nem volt visszhangja. Miért is lett volna? Az ismeretlen jó ember tetteinek soha sincs visszhangja. Tettei azoknak az emlékeztében él, akiknek segített, akiket megmentett, akiknek hitet adott. De többnyire még azok sem tudják a nevét. Arcukra is csak homályosan emlékeznek. S mikor azok, akiken segítettek, lelépnek a világszínpadról, a jó emberek tetteinek emléke is eltűnik velük együtt.

Az ember arcáról és nevééről azonosítható. Ha egyiket sem ismerjük, nem azonosítható. Akinek sem a nevét, sem az arcát nem ismerjük, annak az emléke sem maradhat fenn. A jó emberek ismeretlenek maradnak, mert emlékük nem maradhat fenn. De az ő tetteik azok, melyek fenntartják a jóságban igen szűkölködő világunkat.

Az Auschwitzot vagy a Gulágot túlélők emlékiratainak egy pontján mindig megjelenik egy jó ember – az írók emlékezete szerint egy jó ember mentette meg az életüket. Ahogy Primo Levi írja, nem elsősorban azzal a darab kenyérrel, mellyel éhező testét életben tartotta, hanem azzal, hogy pusztán létezése erőt és reményt adott számára. Van még remény a világban, érdemes életben maradni, mert vannak még jó emberek. Lengyel József hasonló történetet beszélt el arról a parasztemberről, aki reményt öntött belé a reménytelen Szibériában. Nem tudjuk azoknak a politikai lágerfogyoknak a nevét sem, akik Kertész Imrét kiszabadították a hullák közül. Akik nem írnak, szintén hasonló történeteket beszélnek el. Az életben maradás feltétele a remény, s a jó ember testesíti meg ezt a reményt.

Apámat 1944 júniusában Auschwitzba deportálták. A vagonból kidobott egy egészen kis cédulát, melyet valószínűleg egy újságból tépett ki, s ceruzával, igen kis betűkkel írt anyámnak és nekem egy búcsúlevelet. A cetli aljára írta a címet. Ezt a kis cédulát valaki felszedte a földről, s ahelyett, hogy eldobta volna, magával vitte, borítékba tette, felírta rá a címet, vásárolt bélyeget és postán feladta. Lehet, hogy nagyon szegény ember volt, s még a boríték és a bélyeg ára is nagy áldozat volt a számára. Ez az ismeretlen jó ember nem egy ismerőssel, hanem egy ismeretlennel tett jót. Sokat gondolok, azóta is, erre az ismeretlenre, s apám utolsó életjelét mind a mai napig őrzöm.

Nagy a kísértés a jóra. A szenvedés, az ínség látványára természetes együttérzés az ösztönszerű válasz. Miért kivétel akkor a jó ember s miért marad többnyire ismeretlen? Igaza van-e Rousseau-nak, hogy az ember jónak születik, s csak a társadalom rontja meg? Vagy inkább Kantnak, aki feltételezi bennünk a rosszra való hajlamot, s görbe fának tekinti az embert, kit nem lehet kiegyenesíteni? Erre a kérdésre, gondolom, senki sem tudja a választ, hacsak nem fogadja el az örök-

letes bűn dogmáját, egy olyan gondolatot, amely távol áll tőlem. Csak tapasztalataimra és mások tapasztalataira hagyatkozhatom.

Kevés ember van, aki „természeténél fogva” gonosz, azaz arra törekszik, hogy másokat elpusztítson. A legtöbb ember azt hiszi magáról, hogy jó, s meg lenne sértve, ha valaki ennek ellenkezőjét állítaná. Azt elismerné, hogy időnként tett valamit, ami nem „jó”, de mindig találna tetteire mentséget. Mondjuk: „ha nem tettem volna, elveszítettem volna az állásomat, ártottam volna családom jó hírének” stb. Azaz ő jó, hacsak az érdekeit nem sérti. Ha nem igényel erőfeszítést, ha nem kerül pénzbe, ha nem emészt fel túl sok energiát, ha nem fordítja szembe másokkal.

A jó tett azonban mindig valaminek a feláldozásával jár, lehet ez kis vagy nagy áldozat. A legnagyobb áldozatnak általában mások elismerésének feláldozását tekintjük. Azoknak az elismerésére gondolok, akik közel állnak hozzánk. A 13. században egy jó katolikus asszony szívesen megmentett volna egy katareretnek kisgyereket, de nem merte, mert akkor őt is eretnekséggel vádolták volna. Aki egyedül van, akit bajtársai, hittársai, családtagjai nem látnak, az talán segít, hiszen szívesen segít, mert mások nem látják, hogy segít. Az mer engedni a jóra való kísértésnek. De ettől még nem tartozik az „ismeretlen jó emberek” közé.

Vannak „egy jótettes” emberek: olyanok, akik majd később egyetlen jótettükre hivatkoznak, s ezért elismerést igényelnek másoktól és önmaguktól. Ha életet mentettek, teljes joggal, máskülönben kétséges joggal. Őket ismerjük, magasztaljuk, kitüntetjük. Vagy ellenkezőleg, ha egyetlen jó tettük nem ellensúlyozza bűneiket, inkább megvetjük, esetleg kinevetjük.

Az ismeretlen jó ember nem szent, sem képzetű – azért marad ismeretlen, mert a jó tett számára nem nagy ügy, még akkor sem, ha sokat áldoz fel érte. Nem igényel elismerést, köszönetet, kitüntetést. A homályban marad. Sem a Yad Vashemben nem ültetnek érte fát, sem a terror-múzeumokban nem jegyzik fel a nevét.

Az ismeretlen jó emberek, a névtelenek, arctalanok, akik világunkat a hátukon hordják, éppen ezért érdemelnek emlékművet. A Veszprémben felavatott emléktábla az elismerés első fecskéje. A hála kifejezése, s ugyanakkor a reményé is.

Második morzsa: a megbocsátásról

Jézus így fordult imájában Istenhez: „bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”. Mikor Isten ellen vétkezünk, Ő, aki ellen vétkeztünk, megbocsáthat nekünk. Mi is meg kell, hogy bocsássunk azoknak, akik ellenünk vétkeznek.

Három kérdés nyitva marad.

Isten megbocsáthat nekünk, miután bocsánatot kérünk. Meg kell-e bocsánatunk azoknak is, akik nem kérnek bocsánatot sem tőlünk, sem Istentől? Továbbá: csak azoknak kell megbocsátanunk, akik ellenünk vétkeztek, vagy azoknak is, akik mások ellen vétkeztek?

A megbocsátás igazságtalanság, hiszen minden bűnért a bűnnel arányos büntetés jár. Mikor, meddig, milyen körülmények között írhatja felül a megbocsátás az igazságot? Felülírhatja-e a jogot?

Az első kérdésre csak személyes válasz adható. Személyes ellenségünknek, ha bocsánatunkat kéri, mindig jó érzés megbocsátani. De mit jelent ebben az esetben az, hogy megbocsátani? Elfelejtetni? De mit? Magát a sérelmet vagy a sérelemre választ adó haragot? Ez a sérelem természetétől és súlyától függ. De a sérelemre választ adó haragot mindenképpen. S vigyázzunk! Csak az ellenünk elkövetett vétkek megbocsátásáról van szó.

De mi tekinthető egyáltalán vétkeknek? Az engedetlenség? Kinek, miért? Miben? Vétkek-e, ha a gyerek „visszabeszél”, amire a szülő azonnal rávágja: „kérj bocsánatot!”

Gyakori tapasztalat, hogy a megbocsátás, ha bocsánatkérésre következik, a megbocsátót magas polcra, míg a megbocsátást kérőt alacsony polcra állítja, tehát a megbocsátás a felsőbbrendűség érzéséből ered, s azt erősíti. Esetenként így is lehet. Ilyenkor a tapintat segít.

Vétkekről csak rosszindulatból, ártás szándékával elkövetett tettek vagy végzetes közömbösség esetében beszélhetünk. Az apa bocsánatot kérhet gyerekeitől, akit pofon vágott, a besúgó attól, akit besúgott (bár ritkán teszi), a rosszindulatú pletykát terjesztő attól, akitől a pletykát terjesztette. De ha a sértő fél bocsánatunkat kéri, nem okvetlenül szóban, hanem tetteiben, akkor többé nem tisztességes haragot tartani vagy – különösen – bosszúállásra akár csak gondolni is. De ha a sértő fél sértését további sértésekkel tetőzi, nem juthat a sértett soha el odáig, hogy a sérelmet elnézze. Hacsak nem bocsát meg előre minden ellene elkövetett vétket, de ennek feltétele a feltétlen szeretet. A mások ellen elkövetett vétkeket és bűnöket nincs jogunk megbocsátani, kivéve, ha azok, akik ellen a vétket elkövetették, már megbocsátottak, s még akkor sem feltétel nélkül. A gyilkosnak csak a meggyilkolt maga bocsáthat meg, de neki nincs már módja megbocsátani. (Kivéve akkor, ha közvetlenül halála előtt teszi, mint mikor Laertes bocsánatot kér Hamlettől.) A meggyilkolt hozzátartozói csak azért a fájdalomért bocsáthatnak meg, amit a gyilkos nekik okozott, nem magáért a tettért.

Háborús bűnöknek, a népiirtásban bűnösöknek nem lehet és nem is szabad megbocsátani. Az ő bűnük elvileg megbocsáthatatlan bűn. Hiszen minden áldozatunknak meg kellene nekik bocsátani ahhoz, hogy bocsánatot nyerjenek. Ez pedig lehetetlen.

Öröklődő bűn azonban nincsen. Csak akkor társvétkesek az utódok elődeik bűnében, ha nem néznek szembe vele, ha letagadják, mi több, védelmezik azt, és az áldozatokat rágalmazzák.

A jogi büntetés felfüggesztése, megsemmisítése, az elévülés vagy a kiszabásáról való politikai megegyezés, esetleg eltekintés (amnesztia, kegyelem) nem okvetlenül párhuzamos vagy egyértelmű a megbocsátással – s fordítva sem, bírósági ítélet nem függ a megbocsátástól. Nemrég olvastam a Biszku-ügy kapcsán felpanaszolni, hogy nincs pokol. A jogszerű ítéletet nem írja felül a megbocsátás, ahogy a meg nem bocsátás is irreleváns a jogkövetés szempontjából. Valóban sajnálhatjuk, ha nincs pokol, különösen egy olyan világban, ahol még a bűnösök büntetésével sem számolhatunk. De nem pótolhatjuk jogi köntösben elkövetett jogtalansággal.

Folytatása következik

Simon Dubnov: A zsidóság története (57.)

(A részleteket válogatta Keller Tibor)

Csak 1791-ben fogadta el az ASSEMBLEE azt a törvényjavaslatot, mely minden franciországi zsidót a keresztény lakossággal egyenlő polgárjogokkal ruházott fel. Ez az emancipációs törvény, mely egy nagy birodalom 1000 éves szolgátságba süllyedt zsidósága előtt nyitotta meg a polgári szabadság kapuját, az európai zsidóság felszabadulásának első korszakos állomása volt. Az emancipáció azonban nem, mint a zsidó nép, hanem, mint a francia nemzet egy részét szabadította fel, Franciaország zsidóságát. A közvéleményt teljesen áthatotta az a meggyőződés, hogy a zsidók rövid időn belül teljesen beolvadnak a francia-nemzetbe és csak vallásuk fogja őket a nemzet többségtől megkülönböztetni. Mikor azonban kiderült, hogy az elzászi zsidó tömegek nem asszimilálódnak és nem is akarnak asszimilálni, hanem ragaszkodnak a maguk, zárt közösségi életéhez, mint valami külön zsidó nemzet részei, újból megkezdődött az elnyomatásuk. Már a napoleoni-háborúk idején iméltelen panaszt emeltek a császár előtt, elzászi keresztények, hogy a zsidókkal lehetetlen megférniük, mert uzsora-üzleteikkel megkárosítják a lakosságot. Napoleon hitelt adott ezeknek a vádaknak, és 1808 márciusában rendeletet adott ki, mely az elzászi zsidóságtól 10 évre megvonta a polgári jog-egyenlőséget. Csaknem ugyanekkor, a császár kongresszusra, az ún. Nagy Szanhedrin-re, hívta össze Párizsba a zsidó hitközségek előljáróit és itt ünnepélyes fogadalmat vett tőlük, hogy a franciaországi zsidók nem tekintik magukat külön népek, hanem zsidó hitű franciáknak (1807). Felszabadulás és nemzeti asszimiláció kérdése így módon elválhatalanul együtt jelentkeznek a XIX. század elején, nem csak Franciaországban, hanem egész Európában, mert a Francia-forradalom példája szabadság-mozgalmakat ébresztett más országokban is, főként azokban, melyek a napoleoni-imperium keretein belül szoros kapcsolatba kerültek Franciaországgal. Így pl. III. Frigyes Vilmos, porosz király, 1812-ben rendeletileg adta meg zsidó alattvalóinak a porosz polgárok jogait. A nyugat-európai zsidóság külső helyzete Franciaország és Hollandia kivételével alig, vagy egyáltalán nem változott, de annál mélyrehatóbb változáson ment át az európai zsidók belső élete, kulturális állapota. Az ifjabb zsidó nemzedék az új európai műveltséghez és életformáihoz kezdett áthasonulni. A zsidóság kilépett eddigi elszigeteltségéből. Sokan azt hitték, hogy csak akkor lehetnek az európai kultúra részesei, ha teljesen elszakadnak népüktől és hitüktől, a zsidóságtól. Számos nagynevű zsidó kultúrember áttért a keresztény hitre, mint pl. Heinrich Heine, a költő, vagy a Mendelssohn család egyik ága, a zeneszerző Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847) is. Említésre méltó még Ludwig Börne (1786-1837), kiváló publicista, akinek zsidó családneve Baruch volt. Három család is: Rothschild, Speyer és a Bethmann, Frankfurtból, akik megalapozták városuk, Frankfurt am

Main gazdasági és pénzügyi nevét.

A németországi zsidók alaprétege érintetlenül maradt ettől a kordivattól és nem szakadt el népétől, hitétől, de mindenképp meg akarta azt reformálni. A zsidó reform mozgalom a német reformációhoz hasonlóan, vallási motívumokból indult ki. Legelőször a zsinagóga és istentisztelet külső formáinak megszépítésére és modernizálására gondolt. A nagyvárosokban, mint Berlinben, Hamburgban, Kasselban és más helyeken, egymás után épültek a díszes reform-zsinagógák, melyekben már működött a jól betanított kórus, legtöbbször orgonakísérettel és egyes imák a helyi nyelvre (pl. német) lefordítva. Az volt a célja, ezeknek a változtatásoknak, hogy megnyerje a zsidó istentiszteletnek az ifjúságot, és a műveltebb réteget.

Később a reform-irányzat még tovább ment és feltevődött a kérdés, hogy kötelese-e az új zsidó nemzedék ragaszkodni mindazokhoz az ételszabályokhoz, melyek az évszázadok

folyamán felgyűltek a Talmudban és az azt kísérő rabbinikus irodalomban?! Számos tudós, főként a modern műveltségű rabbinus nemzedék, el akarta távolítani a zsidóságból a szemükben feleslegessé vált és elavult szertartásokat, és csak a zsidóság tiszta erkölcsi lényegét kívánta megőrizni, amint azt egykor a próféták hirdették.

A XIX. század 40-es éveiben a reform-mozgalom vezérei Gayger Abraham és Philippon Ludwig („Allgemeine Zeitung des Judentums” szerkesztője). A boroszlói és magdeburgi rabbi kongresszust hívtak össze Braunschweigbe, Frankfurtba és Boroszlóba (1844-46). Ez a kongresszus, hosszas viták után, olyan értelmű határozatot hozott, mint közel négy évtizeddel előtte, a párizsi szanhedrin, amely szerint a zsidó törvénynek az állam törvényeihez kellett alkalmazkodnia.

A hagyományokhoz hű konzervatívabb rabbióság éles harcot kezdett a reform-mozgalom vezérei ellen, és Hirsch Samson Rafael, frankfurti rabbi, megalapította városában az ortodoxiak-pártját, mely heves harcban állt ellenfeivel, a neológokkal. Mendelsohn követői egy ideig megkísérelték, hogy héber nyelven teremtsenek irodalmat. Így kiadásra került a

HA'MEASZEF (A gyűjtő) című évkönyv-sorozat (1784-1811), melyben vallási és bölcséleti tárgyú cikkek és tanulmányok, stb. jelentek meg. A héber nyelv már csak az idősebb generáció körében élt elevenen és a jiddish úton volt a feledéshez. Több könyv jelent meg, főleg a történelmi kutatások alapján, amely a szélesebb körű érdeklődés középpontjába került. Többek között a frankfurti Yoszt Markus 9 kötetben írta meg a zsidóság történetét („Allgemeine Geschichte der Israeliten” 1820-29). A berlini Zunz Lipot, mélyreható zsidó történelmi és irodalomtörténelmi kutatásokat végzett (1832-1865). Poroszország és más országok alkotmányozó gyűlései elfogadják az új alaptörvényt, mely szerint a polgári és politikai jogok mindenkit megilletnek, felekezeti különbség nélkül. Egyelőre mindez csak írott papír-törvény.

Német földön mind fokozottabb mértékben vonódott be a zsidó tehetség és zsidó munka a keresztény társadalom vérkeringésébe és a németiség szellemi életébe. A zsidók és keresztények közötti vegyes házasságok mind gyakoribbakká lettek és a szabad pályákon, mint az ügyvédi, orvosi, mérnöki, tanári, írói és újságírói foglalkozások terén mind nagyobb szerepet játszottak a zsidók. A szoroson vett zsidó tudomány terén is megélenkült a munka. Itt Henrich Graetz, nagy történetíró alkotta meg a legmonumentálisabb művet, 11 kötetes zsidó történetével (1853-76). Ebben a műben plasztikus erővel elevenítette meg a 3000 esztendő zsidó múlt megragadó képeit, híven ábrázolta a sokat szenvedett zsidóság szellemi nagyságát és keserű megpróbáltatásait, és őszinte szeretettel ébresztett iránta a legszélesebb körökben. Ilyen eszmék hatása alatt írta meg Moshe Hess író Róma és Jeruzsálem c. művét, amelyben a zsidó nép feladatait dolgozta fel. Hess egyike volt az asszimiláció heves ellenzőinek és előfutárja a cionizmusnak. Könyvében először vetette fel azt az eszmét, hogy Palesztinában, gazdag filantrópok támogatásával, új zsidó otthont kell teremteni és ezzel a Szentföldet újra zsidó országgá avatni.

Olaszországban, ahol eddig a pápai kormányzat uralkodott, szintén az 1848-i forradalom vihara tisztította meg a gettók nyomott levegőjét. Hosszas küzdelmek után, a különböző olasz államok új egységes olasz királysággá egyesültek. II. Victor Emanuel király csapatai IX. Piusz pápa rezidenciáját, Rómát is elfoglalták és a szent városból, 1870-ben egész itália fővárosa, világi metropolis lett. A gettó évszázadok óta bebörtönzött lakói most felszabadultak és megtelepedtek az egész városban. Ugyanekkor az egyházi állam, a pápai imperium önkéntes száműzetésbe vonult vissza a Vatikánba. A kor olasz-zsidó szellemi mozgalmi (Luzzatto Samuel és David, stb.) mintegy megpecsételték az olasz zsidóság hagyományos, harmonikus beilleszkedését környezetének kultúrájába és szellemi törekvéseibe.

Folytatása következik

EGY MAGYARORSZÁGI RABBI GONDOLATAI A GÁLUTBAN A TÓRÁRÓL ÉS IZRAELRÓL VÁJICHI

Szombat reggel befejezzük Mózes első könyvét, ami átöleli a világ és a zsidóság történelmét - a világ teremtésétől, Izrael (Jákok), majd József haláláig.

Két rövid gondolat érintett meg engem a történet végén.

I.

Az édesapa halála és végakarata, miszerint „Ne temess el, kérlek, Egyiptomban... Vigyél el Egyiptomból!”

Azaz nem szeretné, hogy neki bármi nyoma, akár csak emléktáblája maradjon is Egyiptomban - pedig az egész családja ott élt. Gyermekei, unokái.

Ezzel a döntéssel megvonta családjától, hogy elmehessenek a sírjához, és imádkozhassanak ott.

Nem egyszer tapasztaltam, hogy egy-egy zsidó sírkő sokszor az egyetlen kapocs, amely valamely családot összefűzi saját zsidó múltjával. És Jákok megvonta ezt a gyermekeitől.

Az egyik lehetséges ok talán az lehet, hogy van a sírhelynél is erősebb kapocs: ez maga a Szentföld.

Jákok/Izrael a saját testével mutatott utat a leszármazottainak Izrael földje felé.

Az ósatya, aki pontosan tudta, hogy bekövetkezik a rabszolgaság, azt is tudta, hogy legyen az bármily mély is, van egy erő, amely ki tud húzni a mélyből. Ha szemeidet és álmaidat Izrael felé fordítod...

II.

Ezzel párhuzamosan József visszatér Egyip-

tomba, pedig nyugodtan ott maradhatott volna az atyai országban.

Vajon ő miért megy vissza Egyiptomba?

József, a milliárdos...

Minden gond nélkül megtehetné, hogy a szülőföldjén - Izraelben - marad.

De nem...

József tetteiből megmutatkozik a zsidó filozófia egyik alapelve, hogy ebben a világban minden embernek és minden léleknek megvan a maga munkája.

József próféta volt.

Pontosan tudta, hogy az ő útja Egyiptomba vezet, ami anno a túlélést jelentette számára és az egész családjának.

Ám a másik oldalról egyetemes üzenete van József életének: Egy zsidó embernek ott kell zsidónak lenni, ahol éppen él.

Ott kell a Fennvalót hirdetni, ahová éppen Ő vezérelte. Teljes szívvel és tehetséggel.

József volt az első diaszpóra-zsidó.

Így mindannyiunk őse.

Nekünk is - ott és akkor - kell megtalálni a célokat, a zsidó célokat, amikor és ahol éppen vagyunk.

Sábát Sálom.

HALMOS SÁNDOR: Egy elfelejtett művész - Gafni Miklós 1922-1981

Nagy érdeklődéssel olvastam az Új Kelet cikkeit a Metropolitanról, és véletlenül került kezembe egy 1981-es gyászjelentés. A New Jewish Times egyik száma közölte Gafni Miklós gyászjelentését. Egykori barátommal, Virágos Mihály operaénekesssel sokat levelezett és számos fotó maradt utána.

Leánya Gabriella, és az ő fia Tiszacsege várossal együtt ma is gyászolja a hatalmas testalkatú és még hatalmasabb hangú énekest, aki dalaival bejárta a világot, s beleénekelte magát a népek szívébe. A közönség rajongással emlegette Tel-Avivban, Haifán, Melbourneben és Sydneyben, épp úgy, mint Rómában és Nápolyban. Ő volt a magyar Caruso, a ragyogó, megnyerő és kedves férfi.

Vári-Weinstock Miklós néven született, jó módú tiszacsegei zsidó családban, 1924-ben. Egykori házukon azóta emléktábla van. Zsidó már nem él Tiszacsegén, de a temető gondozott, hála a mindenkori polgármestereknek, Németh Józsefnek, Jónás Sándornak.

Gafni Miklós Rómában tanult énekelni Riccardo Stracciarinál. A belcanto további kiváló mesterei: Pertile és Gigli is oktatták. A zsidótörvények Gafnit is letiltották a hazai színpadokról, 1942-ben az OMIKE Művészakcióban megrendezett Kodály-esten szerepelt.

Átélt a munkaszolgálatot, koncentrációs táborot, de hangja átmentette. Miután családjából egyedüli túlélőként visszajött a haláltáborból,

rövid időre az Operaház egyik legnagyobb ígérete lett. 1945-ös Traviatabeli debütálása után azonban hamarosan Amerikába költözött. Elsősorban koncerténekesként lett híres - sokan Gigli utódjaként emlegették, de a magyar Caruso jelzőt is az Egyesült Államokban kapta.

Az 1960-as évek elején kétszer is visszatért néhány előadás erejéig Magyarországra.

Gafni Miklós tagja volt a New York-i Metropolitan Operának. Három amerikai elnök is meghívta a Fehér Házba, énekelt Trumannak, Eisenhowernek és Kennedynak is. 1951-ben az angol királyi pár meghívására Londonban is fellépett.

Vendégszerepelt a világ nagyvárosainak operaházaiban. 17 világkörüli turnét tartott, Európában 137 hangversenykörutat tett. Nyolc nyelven beszélt, operaszerepeit 15 nyelven adta elő.

A LIFE Magazin 1949 március 17. számában öt oldalt szentelt neki. Életét Litkei Ervin „Aranykalitka” címmel megfilmesítette, ebben Gafni önmagát játssza. A holokausztot túlélte énekesről a Columbia filmgyár 1947-ben készített egy eposzt, A Voice is Born címmel, ebben Gafni három dalt is énekel.

Én a 60-as években hallottam Budapesten, de szülővárosában is élvezhettem előadását.

1981-ben Kaliforniából New Yorkba repült. A repülőtéren összeesett és azonnal meghalt. Szinte hallom ma is Cavaradossi szavait: „Meg kell most hálnom, bár úgy vágyom élni „

Temetésén Kelen Tibor volt a kántor.

Nagy művész volt, és jó zsidó. Emlékének tartozunk. Archiv fotóit főszerkesztő asszonyunk küldöm, hogy válogasson belőle, s utána adja át a Cfat Magyar Múzeumnak.

Helyes megfejtést küldtek be:

Binder Vera - Ashdod
 Ezri Edith és Pista
 Farkas Feri - Netanja
 Friedmann Idus - Kirját Bialik
 Friedman Richárd - Bat-Jam
 Hár Koháv Lili - Ramat-Gan
 Horovitz Imre - Karmiel
 Kocsis Mária - Jeruzsálem
 Kreisler Gábor - Debrecen
 Musat Etel - Haifa
 Navon Sarah és Shmuel - Árád
 Sárga Olga - Hod HaSharon
 Zer Veronika és Györgyi - Jeruzsálem

Kérjük megfejtéseiket postán az Új Kelet, 49472 Petah-Tikva, Rehov Ahad Haam 11. címre küldjék el.

Faxon a 077/7282750-es számon várjuk a jó megoldást.

Email címünk:

ujkelet@gmail.com

Múlt heti rejtvényünk helyes megfejtése:

ÜGY TELETTÉK MAGUKAT AZ ÜNNEPEK ALATT, HOGY KÉT HETE CSAK EZZEL A SOK PUFFADÁS-GÁTLÓVAL MEG GÖRCSOLDÓVAL ROHANGÁLOK.

Kérdések:

1. Milyen szavakból álló rövidítés a Tanah, a Biblia héber neve?
2. Hol található az egykori tel-avivi Eszter Filmszínház épülete?
3. Decemberben állt a zenekar élén utoljára a Scalában főzeneigazgatóként Daniel Ba-

renboim. Mikor mutatkozott be először a világhírű argentin-izraeli karmester a milánói operaházban?

4. Melyik Európa legrégebbi működő zsinagógája?
5. Eilat városát sziklás hegyek veszik körbe, melyek között csodálatos természeti alkotásokat találhatunk. Milyen távolságra található a várostól a Vörös-kanyon, a környék egyik legszebb helye?
6. Frank Sinatra énekes, zenész, színész. Melyik filmszerepéért kapott Oscar-díjat?
7. Melyik háztartási gép közös feltalálása fűződik Albert Einstein és Szilárd Leó nevéhez?
8. Albánia földje vizekben rendkívül gazdag, de csak egyetlen folyója hajózható. Melyik az?

TELJESEN AZ ALJÁN LEVO	KIRÁLYI (RÓV.) KÖZTE-RÜLET	NEKTÁRT BOVEN TERMELO	MÁRIA BECEZVE	DÖNTÉS JELZŐJE LEHET	DIREKTOR (RÓV.) NÉMET BETU	A MÚLT IDŐ EGYIK JELE	SZÁM-SORSJÁ-TEK
BÍBELÓDIK		KELVIN					S
A POÉN 1. RÉSZÉ							
ÉLNI FOG AKKOR IS			AFRIKAI ALLAM			ATHÉN RESZEI	
			CSEPP-FOLYÓS			MELLÉ HAJÍT	
AVION: LÉGIPOSTA		ÜR (NÉM.)		SPORT-FOGADÁS			
A MAGAS-BA		LOW RADIATION (RÓV.)		KOMP VÉGEI			
	ILLATOS VIRÁG				KUTYA-FAJTA		
BOHÓC VISELI	KATONAI ÉPÍTMENY				A TÖBBES SZÁM JELE		
LOP, ARGÓBAN						YOUNG	
						PAJZS-PORC	
					ÓKORI BAL-KÁNI NÉP		
A MESE VÉGEI	AZ IDŐ JELE				Á LA ... DIVATOS		
	ÖBLÖS SZÁJÚ HAL				FARSANGI MULATSÁG		
					FÉM-TARTALMÚ KÖZET	MILE (RÓV.)	
CSOMÓT BONTÓ	OSTOR VÉGEI				... MADRID: SPANYOL KLUB		
A POÉN 3. RÉSZÉ							DIAMÉTER (RÓV.)
SZAPPAN-MÁRKA							
KELETI SZENTKÉP							
					RIMÁN-KODIK		
					EGYIK ÓRAHANG		
RAGADOZÓ MADÁR		ÜTLEGE	ADDISZ... AFRIKAI FÓVÁROS	AUTÓS ISKOLA (RÓV.)	ÓGORÓG BETU		
		ZÁSZLÓAL (RÓV.)	MÁTKA		RÉGI ISKOLA		
ZÁTONY HATÁRAI	A POÉN 2. RÉSZÉ						T
CSAVAR	VADAT LELO						
		HÓNAPOS NÖVÉNY				SZIKLA-DARAB	
		KENŐCS, PÉP				SVÉD AUTOMÁRKA	
A-TÓL TÁRSA		HAJÓ-FÜLKE				SAMUEL BECEZVE	
		ZALAI CSAPAT				RADIÁN (RÓV.)	
NEGYED NEGYI	EZREDES (RÓV.)		AZ EGYIK VITAMIN	ERIKÁ BECEZVE		BAL (RÓV.)	
	BENTRŐL BEGYÚJTI		KISSÉ A VÉGEI	PÁROS BOGYÓI		PALMA ... MALLORCA	
				KÉZBESÍT			
				NÉZNI KEZDI			
FELHAL-MOZÁS	Ü						?

TANÁR ÚR KÉREM

9. A füge (teenim) stabilizálja a vérnyomást és rákmegelőző hatással is rendelkezik. Milyen egyéb értékes tulajdonságokkal bír még a közkedvelt gyümölcs?

Válaszok:

1. A zsidó Biblia hagyományosan három egységre van felosztva. A három nagy egység neve a Tóra (Törvény), a Neviim (prófétai könyvek) és a Ketuvim (egyéb iratok). Ezeknek a neveknek a kezdőbetűiből összeállított rövidítés a Tanah szó.
2. Az Eszter Filmszínház 1930-ban épült a Dizengoff téren. Az épület a Bauhaus iskola jellegzetes példája. Tel-Avivot is Bauhaus stílusban építették fel 1919 és 1933 között. A Bauhausra jellemző, hogy kihasználja a területi adottságokat, kényelmes, célszerű, egyszerű vonalvezetésű, díszítésmentes. Az épületet a közelmúltban felújították és egy 82 szobás szállodát nyitottak benne. Nagy figyelmet fordítottak arra, hogy megőrizze külsejét, és a gyönyörű eredeti berendezést és csillárokat. Korabeli filmplakátok, színházi székek fogadják a vendégeket és klasszikus filmeket vetítenek a hallban, ahol popcornt is felszolgálnak.
3. Barenboim negyven éve lépett fel először a Scalában, azóta kétszázötven alkalommal állt a karmesteri pódiumon, összesen

száznyolc operaelőadáson át vezényelte a zenekart.

4. Az 1270-ben épült a kora gótikus Régi-új zsinagóga, melyet eleinte Új, majd később Régi névvel illettek. Különlegessége, hogy nincs kiemelve a Bima (Tóraemlévény), ezért az épület belülről magasnak tűnik 14,3 méteres legnagyobb magasságával.
5. Eilatól 4 kilométerre található a Vörös-kanyon. A homokkőből az erózió által kifaragott alkotás lenyűgöző látvány. Jól kiépített út vezet végig a kanyonon, majd a szurdok fölötti ösvényen térhetünk vissza.
6. Frank Sinatra 1954-ben, a „Most és mindörökké” c. filmben nyújtott alakításáért elnyerte a legjobb férfi mellékszereplőnek járó Oscar-díjat. 1958-ban kapta a „Pal Joey” c. film legjobb férfiszínész díját, a musical és vígjáték kategóriában.
7. Az abszorpciós hűtőgép egyik típusa Albert Einstein és Szilárd Leó közös találmánya. A rendszert a kisebb háztartási hűtőgépeknél alkalmazzák.
8. Albániának tíz nagyobb folyója és száznegyven kisebb vízfolyása van. Az ország egyetlen hajózható folyója a Buna. Albánia és egyben a Balkán-félsziget legnagyobb tavai a Shkodrai-tó, az Ohridi-tó és a Preszpa-tó.
9. A füge segít az álmatlanság leküzdésében, növeli az energiaszintet, erősíti a csontokat és erős hashajtó is egyben. Magas kalcium tartalommal bír, csökkenti a vér koleszterinszintjét.

ALMÁS ÉDESSÉGEK

Balázs Ibi heti receptajánlata

Almás mákkal töltött

Hozzávalók: 1 kg főtt burgonya reszelve, 1 kávéskanál só, 500g liszt, késhegynyi szódadikarbóna.

Töltelék: 500g reszelt alma, 2 dl cukrozott darált mák.

Elkészítése: A burgonyát, lisztet, sót, szódadikarbónát összegyúrjuk, kb. 3-4 mm vastagra kisodorjuk. 10x10 cm-es négyzetekre felvágjuk és a töltelék az egyik széle mentén elhelyezzük, majd kétszer betekerjük, tojással megkenjük, és kizsírozott tepsiben sütjük.

Habos almás pite

Hozzávalók: a tésztához 250g liszt, 150g vaj, 3 tojássárgája, 1 kiskanál rum, 2 ek porcukor, csipet só, 2-3 ek tejfel, hogy jól gyúrható tésztát kapjunk. Almás töltelék: 1 kg savanykás alma, 50g porcukor, 1 vaníliás cukor, kevés rum. Massza: 4 tojássárgája, 100g porcukor, 100g őrölt, héjas mandula, 1 kávéskanál liszt, 7 tojásfehérje.

Elkészítése: A tészta hozzávalóit jól összegyúrjuk, és 1 óra hosszat hűvös helyen pihentetjük, majd tepszi nagyságúra nyújtjuk, s belehelyezzük a kivajazott, lisztezett tepsibe. Ezután meghintjük zsemlemorzsával. A töltelékhez az almát meghámozzuk, vékony cikkekre vágjuk, majd összekeverjük a porcukorral és telerakjuk vele a tésztát. Rászórjuk a vaníliás cukrot és egy kevés rummal is meglocsoljuk. A masszához a tojássárgáját a porcukorral habosra keverjük. Hozzáadjuk, az őrölt mandulát, a lisztet és a 7 tojás keményre vert habját. A masszát a tepsiben lévő almára öntjük, szépen elsimítjuk. Aranybarnára sütjük óvatosan, közepes lángon.

Boros almatorta

Hozzávalók: Az almatöltelékhez 1 üveg (0,75 l) fehérbor, 230g kristálycukor, 1 csomag vaníliás cukor, 2 csomag vanília puding, 1 kg savanykás alma, fél citrom leve. A tésztához 250g liszt, 120g vaj, 120g kristálycukor, 1 csomag vaníliás cukor, 1/2 csomag sütőpor 1 tojás.

A tejszínes réteghez: 1 doboz (200 ml) habtejszín, 3-4 evőkanál porcukor, 1 csomag habfixáló, 250g natúr (nem sós) krémsajt.

Elkészítése: A töltelékhez hámozzuk meg az almát, majd reszeljük le egy tálba. Keverjük hozzá a citromlevet, így az alma nem barnul meg olyan gyorsan. Az üvegbort felforraljuk egy nagy lábasban, hozzáadjuk a cukrot, a vaníliás cukrot és a két

pudingport. Amikor a puding elkezdi sűrűsödni, keverjük hozzá a reszelt almát.

A tésztához összegyúrjuk a hozzávalókat és három részre osztjuk. Két részből egy cipót gyúrunk, majd egyenletesen elrendezzük egy kikent lisztezett tortasütő formában. A maradék tésztából ujjnyi vastag hurkákat csinálunk, és szegélyként ellapítjuk a tortaforma belső oldalán. Ez lesz majd a sütemény fala. Az így kapott „tésztakosárba” beleöntjük a boros-pudingos almafőzetet, és az előmelegített sütőben 200° fokon 10 percig, majd 180° fokon kb. 50 percig sütjük. Amikor a torta kihűlt, krémsajtos tejszínhab kerül a tetejére. Ehhez ferverünk egy doboz tejszínt a porcukorral és a habfixálóval, majd mikor jó kemény lett, hozzákeverjük óvatosan a krémsajtot is.

Diós almás lepény

Hozzávalók: 350g liszt, 1 egész tojás, 150g vaj, egy csipet só, kb. 2 dl tejföl, hogy könnyen nyújtható legyen. A töltelékhez 1,5 kg hámozott lereszelt alma, 250g durvára darált dió, ízlés szerint cukor, kiskanál őrölt fahéj.

Elkészítése: A lisztet a vajjal, sóval, tejföllel összedolgozzuk, 2 gombócot csinálunk, kisodorjuk és a kizsírozott tepsibe fektetjük. A töltelék megdinszteljük, és ha kihűlt, rákenjük a tésztára. A felső tésztát hegyes villával megbökdössük, és az egész tojással megkenjük, 200 Celsius-fokon megsütjük.

Fedezd fel a héber nyelvet!

Angyalok, királyok, tengerészek

A héber nyelvet tanulók gyakori gondja a hasonlóan hangzó, de teljesen mást jelentő, és így másképpen írandó szavak közötti különbség felfedezése és megtanulása.

Ilyen például a magyar nyelvben a kor, a kör és a kör szavak kiejtési hasonlósága és ezek megkülönböztetése, ami csak a magyar anyanyelvűek számára természetes.

Az angyal héberül mál'ách (מַלְאָךְ), ahol az ALEF nem teljesen hangtalan: az „l” hang után alig észrevehető szünetet tart, vagy a második „á” hangot hangsúlyozza erősen a helyesen beszélő. A szót általában küldöttként értelmezik, mégis összefüggésben lehet a meláchá (מְלַאָּכָה) szóval, ami munkát jelent. A lehetséges fogalmi kapcsolat: Isten, aki abszolút szellemi lény, a teremtés körüli „fizikai” munkát talán az angyalokra bízta. (A Rambam 13 hitelve közül a harmadik: Hiszem teljes hittel, hogy a Teremtő, áldott legyen a neve, nem test, nem határozható meg

BAALEY HAMELACHA UTCA TEL AVIV

semmilyen fizikai fogalommal, és semmihez sem hasonlítható.) A két szó a MEM-LÁMED-ALEF-CHAF (מ-ל-א-כ) héberben ritka négytagú gyökön alapszik.

A melech (מֶלֶךְ) – az első szótagot hangsú-

lyozva, mint minden szónál, ahol mindkét szótagban „e” a magánhangzó – királyt jelent, a királynő pedig málká (מַלְכָּה), a sakkban is, és egyes konzervatív államok élén is. A mámláchá (מַמְלָכָה) királyságot, a majdnem ugyanazt jelentő möluchá (מְלוּכָה) monarchiát. Mindezek a szavak a MEM-LÁMED-CHAF/KÁF (כ-ל-מ) gyökből épülnek.

A málách (מֵלֶךְ) – tengerész. A MEM-LÁMED-CHET (ח-ל-מ) gyökből tevődik össze, akárcsak a melách (מְלַח) szó, ami viszont sót jelent. Némi fantáziával itt is találhatunk összefüggést: tengerész – sós vízű tenger. A mömulách (מְמוּלָּח) megszóztatot jelent, de átvitt értelemben agyafúrt, körmönfont értelme is van: kereskedők, politikusok gyakori jelzője...

Halmos László

Héber nyelvtanítás: 052-3260834
izraelihirlevel@gmail.com

MŰSORAJÁNLÓ

Január 1. csütörtök	Január 2. péntek			
TV1 15:30 I, Carly 16:00 Kihívások 16:25 Híradó 16:50 Mormogás 17:34 Első kiadás 18:00 Hírek 18:05 Sportösszefoglaló 18:30 Heti hírösszefoglaló 19:00 Rádás 19:58 Mábát 21:00 Downtown kastély 21:50 Jó család 22:50 CSI - Las Vegas 23:35 Hírek	TV1 15:00 Kérdezd a rabbit 15:30 Kezdetben 16:30 Híradó 16:57 Pénteken ötkor 18:00 Így történt 18:30 Szombatfogadás 19:00 Egyetek velem 19:58 Napló 21:30 Jönnek a zsidók 22:00 Felejtethetlen	16:00 A világ 2014-ben 17:00 Hírek 17:30 Közlekedés-teszt 18:00 Mélyvízben 18:40 A séf segítségével 19:25 Megható lelkek 19:58 A hét hírei 21:00 Világlátó 22:00 Zsidó otthon 22:30 Vaan Nguyen utazása	18:05 Sportösszefoglaló 18:30 Civilizáltak 19:00 Rádás 19:58 Mabat 20:40 Kosárlabda 22:45 Törvény és rend 23:30 Hírek	18:00 Hírek 18:05 Sportösszefoglaló 18:30 Szirének 19:00 Rádás 19:58 Mábát 20:40 Futball 23:30 Híradó
TV2 06:20 A reggel világa 09:00 A nap hívása 11:00 Erről beszélünk 12:30 Együtt, vagy külön 13:00 Központi játszma 13:30 Biztos recept 14:00 Dan és Mozli 14:30 Huszonhárom perc 15:00 Jogi kérdés 16:00 Sai Li otthona 16:45 Első kiadás 17:30 Média 18:00 Hatórás vendégünk 18:50 Kidon és Ben Simon 19:58 Híradó 21:00 A szerkesztőség 22:45 A nép állapota 23:15 Életfonal 00:00 Az éjszaka hírei	TV2 06:20 A reggel világa 10:00 Zárszámadás 10:30 Média 11:00 Izraeli hullámsáv 11:30 Álomvilág 12:00 Ellenzék 12:30 Egészség 13:00 Női kezdeményezések 13:30 Hírek arabul 14:00 Toker, délben 15:00 Gyerekhíradó 15:30 Biztos recept 16:05 Erről beszélünk 17:30 Azt mondják, itt volt 18:00 101-es szoba 18:30 Aranyketrec 19:58 Péntek esti stúdió 21:30 Minden rendben 23:00 Komédia bár 23:30 Zongorafesztivál	TV2 06:00 Kidon és Ben Simon 07:30 Gyerekhíradó 08:00 A séf ajánlja 08:30 A nap hívása 09:30 Aranyketrec 11:00 Izraeli kapcsolat 12:00 Izrael felfedezése 12:30 Kidon és Ben Simon 13:00 Biztos recept 13:30 A séf ajánlásával 14:00 Erről beszélünk 15:15 Fuss a millióért 17:30 Világrend 18:00 Sajtóklub 19:00 Minden rendben 19:58 Híradó 21:00 Fuss a millióért 22:45 A nép állapota 23:30 Kitűnő vakáció	TV2 06:00 Sztárok 06:30 Szivárvány reggel 09:05 Mit szóltok hozzá? 10:00 Sütés-főzés 10:30 Az óra 11:03 Helyi fiatalok 11:45 Ízek 12:45 Együtt, vagy külön 13:15 Kneszet 13:45 Mint az állatok 14:05 Sorok között 14:30 Kíváncsiskodók 15:05 Sütés-főzés 15:45 Mit szóltok hozzá? 16:45 Első kiadás 17:30 Rendet teszünk 18:00 Hatórás vendégünk 18:50 Sztárok 19:58 Hírek 21:00 Ichák kimegy 21:45 Erez Tal éjszakai klub 22:55 A következő világsztár 23:30 Éjszakai élet	TV2 06:00 Éjszakai élet 06:30 Szivárvány reggel 09:05 Mit szóltok hozzá? 10:05 Sütés-főzés 10:30 Kilenc hónap 11:20 Helyi fiatalok 12:10 Ízek 12:45 Kneszet 13:15 Ichler Jákov 13:45 Színpadon 14:30 Kíváncsiskodók 15:05 Sütés-főzés 15:45 Mit szóltok hozzá? 16:45 Első kiadás 17:30 Rendet teszünk 18:00 Hatórás vendégünk 18:50 Sztárok 19:58 Hírek 21:00 Tények 2015 22:10 Polisuk 23:00 Éjszakai élet 23:30 Sztárok
DUNA TV 06:25 Gazdakör 06:35 Vatikáni híradó 07:05 Mesélő cégtáblák 07:30 Tűzsvatag 09:10 Család csak egy van 09:55 Don Matteo 10:55 Abigél 12:05 Univerzum 13:00 Híradó 13:15 Dallamról dallamra 13:50 A világ közepe <i>Az álruhás Mátyás király jövődjé feleségét keresi.</i> 15:20 Abigél 16:40 Család csak egy van 17:30 Mici néni két élete <i>Az idős színész eltartási szerződést köt egy fiatal párral.</i> 19:00 Híradó 19:30 Don Matteo 20:30 Monte Cristo grófja 21:30 A tizedes meg a többiek 23:15 Ádám almái <i>Az újnáci Adamot 12 hét közmunkára ítélik. A büntetést a jólelkű pap, Ivan közösgében kell letöltenie, ahol csupa furcsa figura hat rá.</i>	DUNA TV 06:25 Gazdakör 06:35 Világ-nézet 07:10 Szerelmes földrajz 07:55 VI. Nemzetközi Cirkuszfesztivál 09:00 Család csak egy van 09:45 Don Matteo 10:40 Abigél 12:05 Bakonyi juhász-asszony 13:00 Híradó 13:25 Négy Alpok 14:20 Vujicsics együttes 15:20 My Fair Lady 18:10 Család csak egy van 19:00 Híradó 19:40 Don Matteo 20:35 Monte Cristo grófja 21:30 Hyppolit, a lakáj 22:50 Éltrevalók	DUNA TV 06:25 Gazdakör 06:55 Élő népzene 07:20 Mesélő cégtáblák 08:00 Élő egyház 08:25 Isten kezében 08:55 A baglyok röpte 09:50 Hyppolit, a lakáj 11:10 Csodabogár 11:40 Egy szoknya... egy nadrág 13:00 Híradó 13:10 Herman Ottó, az utolsó magyar polihisztor 14:05 Nálátok, laknak állatok? 15:10 Ludas Matyi 17:00 OTP Bank Lovas VK 18:00 A dunai hajós 19:00 Híradó 19:35 Öregberény 20:10 Hogy volt?!	DUNA TV 06:25 Élő népzene 07:00 Mesélő cégtáblák 07:25 Isten kezében 07:55 Gazdakör 08:35 Világ-Nézet 09:05 Vatikáni híradó 09:30 Kacsamesék 10:25 Önkéntesek 10:55 Új nemzedék 11:25 Dankó Pista 13:00 Híradó 13:10 Nótacsokor 13:25 Szép remények 15:30 Mágna Miska 17:00 OTP Bank Lovas VK 18:00 A dunai hajós 19:00 Híradó 19:40 Öregberény 20:15 Önök kérték 21:10 Monte Cristo grófja 22:00 A sziget 23:00 Teátrumi gála a Békécsabai Jókai Színházból 00:00 James Bond sorozat Halálos rémületben	DUNA TV 06:25 Gazdakör 06:40 Híradó 07:00 Kárpát expressz 07:35 Mesélő cégtáblák 08:00 Pamende 08:35 Virágzó ország 09:00 Isten kezében 09:35 Száz kép 09:45 Vujicsics együttes 10:45 Család csak egy van 11:30 Míg új a szerelem 13:00 Híradó 13:25 Kívánságkosár 15:40 Európa messze van 16:05 A zenén túl 17:00 Múzeumtúra 17:30 Térkép 18:10 Család csak egy van 19:00 Híradó 19:35 Közbeszéd 20:05 Hölgyek öröme 21:05 Don Matteo 22:15 A hópárduc talpra áll <i>Élhet-e az ember fél lábbal is teljes életet?</i>
	Január 3. szombat			Január 6. kedd
	TV1 07:30 Gyermekműsorok 10:05 Mélyvízben 11:00 Történetmesélők 12:00 Hadriánusz átka 13:00 A. Lipkin-Shahak 14:00 Kék-fehér hangok 14:45 Telecinema 15:15 Hatvan perc	Január 4. vasárnap		Január 5. hétfő
		TV1 15:30 I, Carly 16:00 Kiszolgálás nélkül 16:30 Teliovala 16:53 Mormogások 17:34 Első kiadás 18:00 Hírek		TV1 15:30 I, Carly 16:00 Álomvilág 16:25 Első kiadás 16:50 Mormogások 17:34 Első kiadás

19:00 Rádás
19:58 Mábát
21:00 Isten küldöttei
22:00 Politika
23:00 Jönnék a zsidók
23:30 Hírek

TV2
06:30 Szivárvány reggel
09:05 Mit szóltok hozzá?
10:03 Segítség, nem tudok főzni!
11:03 Az óra
11:45 Ízek
12:10 A legjobb otthon
12:35 Ízek
13:45 Színpadon
14:30 Kíváncsiskodók
15:05 Izraeli ételek
15:45 Mit szóltok hozzá?
16:45 Első kiadás
17:30 Rendet teszünk
18:00 Hatórási vendégünk
18:50 Nem tudok főzni
19:58 Hírek
21:00 Segítség, nem tudok főzni!
22:10 Kilenc hónap
23:00 Éjszakai élet

DUNA TV
06:25 Gazdakör
06:40 Híradó
07:00 Kárpát expressz
07:35 Roma magazin
08:00 Domovina
08:35 Közbeszéd
09:00 Talpalatnyi zöld
09:35 Térkép
10:05 Arcképcsarnok
10:20 Család csak egy van
11:05 Don Matteo
12:05 Hölgyek öröme
13:00 Híradó
13:25 Kíváncsiskodók
15:25 A világ kertjei
15:35 Európa messze van
16:00 Táncvarázs
16:55 Vidékességek
17:30 Térkép
18:10 Család csak egy van
19:00 Híradó
19:35 Közbeszéd
20:10 Rex felügyelő
21:00 Don Matteo
22:10 A férjem Afrikában
23:50 Kultikon
00:10 A Bekinge utcai banda

Január 7. szerda
TV1
15:30 I, Carly
16:00 Szolgáltatások nélkül
16:25 Első kiadás
18:00 Híradó
18:05 Sportösszefoglaló
18:30 Telecinema
19:00 Rádás
19:58 Mábát
21:00 Tiltott érintés
22:30 Elfeledett hangok
23:00 Éles kép
23:30 Hírek
TV2
06:20 A reggel világa
09:00 A nap hívása
11:00 Erről beszélünk
12:30 A politika világa
13:00 Tengeralattjáró
13:30 Biztos recept
14:15 Tudósnak lenni
14:30 Kíváncsiskodók
15:00 Fuss a millióért
16:45 Első kiadás
17:30 Rendet teszünk
18:00 Hatórási vendégünk

18:50 Kidon és Ben Szimon
19:58 Híradó
21:00 Fuss a millióért!
22:45 Minden rendben
DUNA TV
06:40 Híradó
07:00 Kárpát expressz
07:35 Srpski Ekran
08:00 Unser Bildschirm
08:35 Közbeszéd
09:00 Hagyaték
09:35 Térkép
10:05 Virágzó ország
10:25 Család csak egy van
11:15 Don Matteo
12:10 Rex felügyelő
13:00 Híradó
13:25 Kíváncsiskodók
15:35 Liszt Ferenc
16:05 Kocsár Miklós portré
17:00 Kevés pénzzel ...
17:30 Térkép
18:10 Család csak egy van
19:00 Híradó
19:35 Közbeszéd
20:05 Párizsi helyszínelők
21:00 Don Matteo
22:10 Hair

Egy élet a külhoniakért

Idén, második alkalommal ítélték oda az MTVA Kós Károly Kollégium Médiadíját. A kitüntetéssel a májusban elhunyt Bornemissza Eszter életművét jutalmazták, a díjat férje, Balogh József vehette át.

Deák Árpád nagyváradi szobrászművész alkotását és az ezereurós tiszteletdíjat idén - a Magyar Televízió nyugalmazott vezető szerkesztője - Balogh Bornemissza Eszter, posztumusz kapta. A laudációt rendhagyó módon a Kollégium tagjai egyenként fogalmazták meg. A méltatók kiemelték egykori kollégájuk szaktudását, emberségét, s a külhoni magyar médiáért végzett áldozatkész munkáját.

„A kitüntetést Eszter a négy évtizedes újságírói pályájával érdemelte ki - szöveg a plakett átvételkor Balogh József. - Szűkebb pátriáját a történelem felosztotta, a szülőfaluja, Nagypalád Kárpátalján maradt. Emberségét, magyarságát e kis településnek és édesanyjának is köszönheti.”

Az újságírással Kárpátalján, a Kárpáti Igaz Szó napilap munkatársaként jegyezte el magát. Áttelepülése után neve két évtizeden keresztül összeforrott a határon túli tematikájú műsorokkal, mint a Nagylátószög, a Palackposta, a Vándorének, a Szórvány, a Kézfogás és a Határátkelő.

Munkáját számos kitüntetéssel honorálták, legutóbb 2012. augusztus 20-án a Magyar Érdemrend tisztikeresztje elismerésben részesült.

MTVA

Heti csillagjósolás

Kos (03.21.-04.20.)

Semmi sem megy úgy, ahogyan eddig, a megszo-
kott kerékvágásában. Próbáljon meg minél lassabb
és minél óvatosabb lenni, hogy bármelyik pillanat-
ban reagálni tudjon a változások okozta helyzetre.

Bika (04.21.-05.21.)

Határtalan türelme ellenére a héten egy új jogi
szabályozás, ami mindenképpen érinteni fogja az
ön munkáját vagy munkahelyét is, nehezen csil-
lapítható dühöt fakaszt önben.

Ikrek (05.22.-06.21.)

A héten hajlamosabb lesz párbajhősként fellépni,
de próbálja meg inkább csak hátradőlve megfi-
gyelni, kielemezni az ön körül zajló történéseket,
abból a szempontból, hogy mit tanulhat belőlük.

Rák (06.22.-07.22.)

Tehetségének köszönhetően most megállapodá-
sok, szerződések szövegét bízhatják önre, és jó
időszak lehet ez arra is, hogy jogászokkal vagy más
szakértőkkel konzultáljon.

Oroszlán (07.23.-08.22.)

A héten a Mars nehezíti életét - vigyázzon, vesze-
kedések várhatóak! Ha dühös, vagy csalódott, pró-
bálja meg indulatait megfelelően kezelni.

Szűz (08.23.-09.22.)

Ez a hét katasztrofálisnak látszik. Gyakorlatilag
semmit sem lehet előre megmondani, hiszen az
Uránusz, a váratlan fordulatok bolygója nem en-
ged bepillantást az események sorozatába. Ön
azonban azok közé az emberek közé tartozik majd,
akik valamennyire jól át tudják vészteni ezt a ne-
héz időszakot.

Mérleg (09.23.-10. 22.)

Az Uránusz most Önt is kilendíti a megszokott mun-
kából, kapcsolatokból és minden rutinból. Ha meg-
próbálja nem észrevenni vagy elfojtani ezt a válto-
zást hozó erőt, akkor az nagy valószínűséggel ez
valamilyen balesetveszélyben fog megnyilvánulni.

Skorpió (10.23.-11. 21.)

Figyelemre méltó ereje éppen abban áll, hogy meg
tudja őrizni a nyugalma a káoszban. Ne feledje,
hogy Ön is nagyon értékes. Maradjon hát ennyi-
ben, ne kötelezze el magát hosszú távra, és érté-
kelje majd a tanultakat.

Nyilas (11.22.-12.20.)

Mindenféle kapcsolata, régebbi, vagy újabb, közeli
vagy lazább, most haszonnal kecsegteti. Másokkal
szemben tanúsított kedvessége és nagyvonalúsá-
ga hasonló reakciókat vált ki a többiekben is.

Bak (12.21.-01.19.)

A héten szinte minden planéta egy másikkal harcol
az égen, ami óriási nyugtalanságot kelt minden te-
rületen. Emiatt ön is kissé szeszélyessé válik, mint
a világ és ilyenkor nehéz ésszerű döntéseket hoz-
ni. Hajlamos lehet arra, hogy a pillanatnyi hangu-
lata alapján ítélkezzen.

Vízöntő (01.20.-02.18.)

Ön szabályosan kivirul, ha nem megy minden a meg-
szokott kerékvágásban. Az élteti Önt, ha meg tudja
akadályozni a merevséget a rutin keretek között.

Halak (02.19.-03.20.)

Azok a kapcsolatok, amelyek nem megfelelőek, nem
támogatják személyes céljait, most véget érhetnek.
Mindezt először kínos veszteségként élheti meg, de
ezt hamarosan felváltja majd a megkönnyebbülés,
és a szabadság érzete.

A TELEVÍZIÓK MŰSORSZERKESZTŐSÉGEI FENNTARTJÁK A JOGOT, HOGY
ELŐZETES BEJELENTÉS NÉLKÜL VÁLTOZTASSANAK MŰSORRENDJÜKÖN!

A **Kol Jisráel** magyar adását élőben, izraeli idő szerint 21 óra 45 perctől 22 óráig sugá-
rozzák a héber nyelvű „Reka” adón, a legjobb minőségben. Meghallgatható a rádióké-
szülékek ultrarövidhullámú (FM) sávjában, az alábbi frekvenciákon:

Észak- és Középső-Galilea - FM 88.5, Észak-Izrael és Cfát környéke - FM 94.4, Haifa
peremvidéke - FM 88.8, Haifa belvárosa - FM 93.7, Haifától délre - FM 101.3, Netanja
és a Jordán völgye - FM 104.8, Tel-Aviv és környéke - FM 101.3, Jeruzsálem - FM 101.3,
Beér-Seva - FM 107.3.

Az adás interneten is követhető: a <http://www.intkolisrael.com> címen. A kábeltelevíziós
hálózatokon is meghallgatható: HOT 312-es csatorna, YES 748-as csatorna.

GYERTYAGYÚJTÁS

2015. január 2.
5775. tevet 11.

Gyertyagyújtás:

Jeruzsálem 16:11
Tel-Aviv 16:25
Haifa 16:14

A szombat kimenete:

2015. január 3.
5775. tevet 12.

Jeruzsálem 17:28
Tel-Aviv 17:28
Haifa 17:26

VÁJICHI

VALUTAÁRFOLYAMOK

USA dollár 3,9080 sekel
Euro 4,7514 sekel
Angol font 6,0718 sekel
Svájci frank 3,9501 sekel

ÚJ KELET FÜGGETLEN HETILAP

Főszerkesztő:
Erős-Hajdu Szilvia

Felelős kiadó:
Chaia Edri

Eheti számunk szerzői:

Avi ben Giora
Balázs Ibi
Breuer Péter
Halmos László
Halmos Sándor
Keller Tibor
dr. Kende György
Kertész Ákos
Krasznai Éva
Nagy Tímea
Peer Gideon
Róna Éva
Sándor Judit
Schnapp Lea
Singer Arje
Tarr Miriam

Olvasószerkesztő:

Kiss Marianne

Tördelés:

Sly Design

A szerkesztőség címe:

49472 Petah Tikva
Ahad Haam 11.

Tel: 052/7265-631

Fax: 077/7282-750

e-mail: ujkelet@gmail.com

Hirdetés és előfizetés:

050/534-5041

Nyomda:

Hádfusz Hechadás Ltd.

A szerkesztőség nem felel a hirdetések tartalmáért. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

2015 küszöbén Izrael lakossága 8,3 millió fő

Izraelben három alkalom kínálkozik a statisztikai összegzésekre. Magától értetődő, hogy a favorit a Jom háácmáut, a Függetlenség Napja, Izrael Állam születésnapja: a most kezdődő polgári évben a 67.-et üljük meg jó órában, április 22-én, este. Hasonló alkalom a Ros Hásáná, a zsidó naptár Újéve, és az itt „polgári évnek” (sáná ezráchit) nevezett Gergely-naptár szerinti Újév is.

Nos, az ország lakossága a Központi Statisztikai Hivatal most közzétett adatai szerint 8,296,000, közülük 6,218,000 zsidó (74.8 százalék).

1,719,000 az arabul beszélő (ide számítják a többségi muzulmán arabságot, valamint a keresztény arabokat, a drúzokat és cserkeszeket is) – ők az összlakosság 20.7 százalékát teszik ki.

A fennmaradó 4.5 százalék, 359 ezer a „más”, vagyis se ide, se oda nem tartozó izraeli állampolgár, többségükben orosz-

ajkúak, akik zsidó házastárs vagy felmenők révén alijáztak, de nem tértek be a zsidóságba.

A most véget érő évben 176 ezer újszülöttet vettek nyilvántartásba és 23 ezer új bevándorló érkezett, vagyis összesen csaknem 200 ezer fővel növekedett az ország lélekszáma, ám, ha ebből levonjuk az elhalálozottak 37 ezres számát, tisztán 162 ezres gyarapodás adódik.

Ma közel másfél millió, pontosan 1.434 millió lakossal van több, mint egy évtizeddel korábban.

Halmos László

A KORMÁNYFŐ KIVÉGZI A 10-ES CSATORNÁT?

Év végén lejár a 10-es tévécsatorna működési engedélye, de a helyi média értesülései szerint az engedélyeket kiállító hatóság az utolsó pillanatban visszakozott a csatorna már majdnem aláírt adósságrendezési megállapodásától, és ezzel a bezárás közvetlen veszélyének tette ki az adót.

A 10-es csatorna külpolitikai szakértője, Éjál Nadav Facebook-bejegyzése szerint egyenesen Benjámin Netanjahu miniszterelnök torpedózta meg a vele és feleségével szemben évek óta igen kritikus televízió további sugárzását lehetővé tévő egyezményt.

Erre a személyes háborúskodásra utal, hogy a csatorna szombat este több órára beszüntette adását, és csak Netanjahu egyik, igen elnyitelen fényképét mutatta. A képet kísérő szöveg szerint három nap múlva bezárják az adót, mert a miniszterelnök nem hajlandó megoldást találni a problémára.

A tévések szerint az egy héttel korábbi, a kereskedelmi televíziók szabályozásáért felelős hatósággal történt megállapodásuk szerint átutalták a megígért 36 millió sékelt, a csatorna végrehajtotta a hatóság által megkövetelt hatékonyságnövelő intézkedéseket, és az utóbbi hónapokban már nyereségesen működött.

Szerintük a márciusban esedékes választások előtt Netanjahu megpróbálja elhallgattatni a „balosnak” és igen kritikusnak számító tévéadót, ezért megakadályozza további működésüket.

Az ügyben megszólalt Reuven Rivlin

államelnök is, aki szerint a választási kampány érzékeny időszakában az ország demokratikus jellegét veszélyezteti a tévé bezárása, és akár ideiglenes megoldást sürgetett, hogy a választópolgárok többféle véleménnyel találkozassanak döntésük előtt.

Jair Lapid, a Jes Atid (Van Jövő) párt elnöke, volt pénzügyminiszter felszólította Netanjahut, hogy személyes megfontolásait félretelve, fogadja el a csatorna megmentésére kidolgozott pénzügyi javaslatot.

„A pénzügyminisztérium asztalán hever a 2-es és a 10-es kereskedelmi csatornák szabályozásának általunk kidolgozott kerete, amelynek elfogadása megakadályozná a 10-es tévé bezárását. Netanjahunak csak ki kellene vennie a fiókból és alkalmaznia”- állítja közleményében Lapid.

Nem engedhetik, hogy „személyes érdekek legyőzzék a szabad médiát és a demokrácia értékeit” – tette hozzá.

A 2002-ben indult 10-es tévécsatorna fennállása óta folyamatosan gazdasági nehézségekkel küszködött, a működési engedélyéért fizetendő pénzek rendezésére 2012-ben a Kneszet kölcsönmegállapodást szavazott meg, amely két évre biztosította a televízió üzemelését.

A megállapodás napokon belül lejár, és egyelőre kérdéses, hogy 2015-ben tovább működhet-e Izrael legszínvonalasabb, egyben legkritikusabb hírműsora-iról ismert televíziós csatornája.

MTI

RÉGI NÓTA

Alig csitultak a felháborodás hullámai az Olmert-ügy miatt, s már ismét egy vaskos korrupciós botrány kellős közepén vagyunk. Azon már meg sem lepődünk, ha a választási harc hevében egy-egy pártnál hirtelen közüggé válik a belvita, de valljuk be, ekkora, a szekrényből ki-zuhanó csontvázra nem számítottunk.

A múlt héten került nyilvánosságra, hogy a rendőrség egy évnnyi nyomozás után a Jiszráél Bétenu (Izrael a Hazánk) nevű jobboldali párt számos, korrupcióval gyanúsított tisztviselőjét helyezte előzetes letartóztatásba. Többek között Faina Kirszenbaum belügyminiszter-helyettes és lányát, valamint a szintén Jiszráél Bétenu párthoz tartozó egykori turisztikai minisztert, Sztav Miseznyikovot, valamint a párt egyik magasrangú tisztségviselőjét. A közszolgálati rádió információja szerint önkormányzati vezetők, egy helyi közlekedési igazgató, sportszövetségek vezetői többmillió sékelt fizettek Faina Kirszenbaumnak, hogy az cserébe közpénzeket, állami költségvetési összegeket juttasson nekik, törvénytelenül. A párt elnöke természetesen tagadja, hogy tudott volna Izrael történetének legnagyobb korrupciós ügyéről. A harcban edzett izraeli közvélemény azért nem ennyire feledékeny, és emlékszik Lieberman korábbi megvesztegetési ügyére, amely majdnem politikusi karrierjébe került. Ősi tapasztalat: fejtől bűzlik a hal.

Erős-Hajdu Szilvia

Ha bármely városban nem talál Új Keletet, hívja a BÁR céget, ahol megmondják
HOL KAPHATÓ AZ ÚJSÁG
Telefon: 03-607-0707